

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ &
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
ΑΓΓΕΛΗ ΜΑΡΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: κ. ΒΙΓΛΗ ΜΑΡΙΑ

ΠΥΡΓΟΣ ΗΛΕΙΑΣ 2017

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

“	ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
“	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
Ø	1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	
	§ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ;.....	8
	§ ΜΟΥΣΕΙΑ – ΑΠΟΘΗΚΕΣ.....	9
	§ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ.....	9
	§ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ.....	11
	§ 15 ^{ος} ΑΙΩΝΑΣ.....	11
	§ 17 ^{ος} – 18 ^{ος} ΑΙΩΝΑΣ.....	13
	§ 18 ^{ος} ΑΙΩΝΑΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ.....	14
Ø	2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
	§ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ.....	16
	§ ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΚΤΙΡΙΟ.....	16
	§ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΤΣΟΥΜΙ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ.....	18
	§ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ.....	19
	§ Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ.....	20
	§ ΙΣΟΓΕΙΟ.....	21
	§ 1 ^{ος} ΟΡΟΦΟΣ.....	22
	§ 3 ^{ος} ΟΡΟΦΟΣ.....	30
	§ 1 ^{ος} ΟΡΟΦΟΣ ΔΥΤΙΚΑ.....	36
	§ 1 ^{ος} ΟΡΟΦΟΣ ΒΟΡΕΙΑ.....	39
Ø	3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
	ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ...45	
	§ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	46
	§ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	55
	§ ΕΠΙΛΟΓΟΣ	
	§ ΤΟ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΩΣ «ΑΠΟΤΟΚΟ» ΜΙΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ...57	
	§ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	58

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους εκείνους που με βοήθησαν, ο καθένας με τον δικό του τρόπο, να φέρω εις πέρας την πτυχιακή εργασία. Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω την υπεύθυνη καθηγήτριά μου, κ. Βίγλη, για την καθοδήγησή της στη συγγραφή της εργασίας. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους που με βοήθησαν να συμπληρωθούν τα ερωτηματολόγια ώστε να μπορέσω να προχωρήσω στην συνέχεια της συγγραφής της εργασίας αυτής. Χωρίς τη βοήθειά τους δεν θα μπορούσα να πραγματοποιήσω την πτυχιακή μου. Επιπρόσθετα, θα ήθελα να ευχαριστήσω το μουσείο της Ακρόπολης και τον διευθυντή του μουσείου κ. Δημήτριο Παντερμαλή για την θαυμάσια ευκαιρία που μου έδωσε να θαυμάσω τον αρχαιολογικό πλούτο της Ελλάδας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας εργασίας είναι η πολυσύνθετη σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στο μουσείο και το κοινό, μέσω, αφενός, των εκθεσιακών και, αφετέρου, των επικοινωνιακών πρακτικών που αυτό εφαρμόζει ανά περίπτωση. Ως μελέτη περίπτωσης επιλέχθηκε το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης. Παρουσιάζονται οι εκθεσιακοί χώροι και η συλλογή, ενώ εφαρμόστηκε η μέθοδος κυρίως της ποσοτικής και λιγότερο της ποιοτικής έρευνας, με ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο σε περίπου πενήντα (50) άτομα-δνητικούς επισκέπτες εκτός του μουσείου. Απώτερος σκοπός είναι να ανιχνευθούν οι προθέσεις του κοινού αναφορικά με την εικόνα του μουσείου, τις επικοινωνιακές του στρατηγικές, αλλά και το κατά πόσο πληροί τα χαρακτηριστικά ενός σύγχρονου μουσείου που προσελκύει επισκέπτες χάρη σ' αυτήν ακριβώς την ιδιότητά του.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

- § Νέο Μουσείο Ακρόπολης
- § Ερωτηματολόγια
- § Ποιοτική & Ποσοτική έρευνα
- § Επικοινωνιακές πρακτικές
- § Σύγχρονο Μουσείο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με θέμα « Μουσείο και κοινό, μελέτη περίπτωσης » πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης των σπουδών μας στο ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Συνίσταται σε βιβλιογραφική έρευνα και μια ποσοτική (και πολύ λιγότερο ποιοτική) ανάλυση. Η εκπόνηση της εργασίας, παρά τις δυσκολίες που παρουσίασε, αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα για τους ακόλουθους λόγους:

- Γίνεται μία ιστορική αναδρομή στον όρο « μουσείο » και πώς έχει εξελιχθεί μέχρι σήμερα.
- Γίνεται γνωστή η σημασία του μουσείου και η αξία των εκθεμάτων της Ακρόπολης.
- Αναφέρονται τα αποτελέσματα της έρευνας μου που έλαβε χώρα στον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου μέσω ερωτηματολογίου
- Γνωστοποιούνται οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε στην εκπόνηση της έρευνας αυτής
- Ενεργοποιείται η περιέργεια για μια επίσκεψη στο Νέο Μουσείο Ακρόπολης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία προσεγγίζει αρχικά τη σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στο μουσείο και το κοινό και αναφέρεται στο ρόλο του καθενός στη μουσειακή εμπειρία. Χρησιμοποιείται η βιβλιογραφική έρευνα για να παρουσιαστεί η ιστορία του μουσείου ως θεσμού, αλλά και να παρουσιαστεί το Μουσείο της Ακρόπολης, από την ίδρυσή του έως και σήμερα. Στη συνέχεια, εφαρμόστηκε η ποσοτική και κατά ένα μικρό μέρος η ποιοτική έρευνα (με ένα ερωτηματολόγιο έξι ερωτήσεων) για να διευκρινιστούν οι προθέσεις του κοινού για την επικοινωνιακή πολιτική, την εκθεσιακή παρουσίαση, τις συλλογές, αλλά και γενικότερα την εικόνα του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Η εργασία διαρθρώνεται ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διαχρονική αξία του μουσείου, πώς δηλαδή ήταν τα πρώτα μουσεία της αρχαιότητας και πως έχουν εξελιχθεί μέχρι σήμερα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται, περιγράφεται και αναλύεται το μουσείο της Ακρόπολης, τα σημαντικότερα εκθέματα της συλλογής, η πολιτισμική τους αξία καθώς και τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις έννοιες της Ποσοτικής και Ποιοτικής έρευνας, καθώς και στην εφαρμογή τους στην παρούσα εργασία. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται, σχολιάζονται και συνοψίζονται τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από τους επισκέπτες του μουσείου, τις εντυπώσεις τους. Επισημαίνονται οι δυσκολίες της έρευνας.

Τέλος, στον επίλογο, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου μουσείου και συσχετίζονται με τα χαρακτηριστικά του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, αλλά και διαπιστώνεται κατά πόσο το κοινό έχει πρόθεση να επισκεφθεί το εν λόγω μουσείο, με γνώμονα την ιδέα που έχει (ή δεν έχει) γ' αυτό, δηλαδή την εικόνα ενός μοντέρνου επισκεπτοκεντρικού μουσειακού φορέα.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

- Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ
ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

- ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ;

Με τον όρο Μουσείο εννοείται σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό της ICOM « ένα μόνιμο ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτό στο κοινό, που έχει ως έργο του τη συλλογή, τη μελέτη, τη διατήρηση, τη γνωστοποίηση και την έκθεση τεκμηρίων του ανθρώπινου πολιτισμού και περιβάλλοντος, με στόχο τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία » (Οικονόμου, 2003:

Ο ορισμός του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων παρουσιάζει τον σταθερό χαρακτήρα των μουσείων με απώτερο σκοπό τη διάσωση και διαφύλαξη των συλλογών. Προβάλλεται ο κοινωνικός και δημόσιος χαρακτήρας τους, που δεν είναι ιδιωτικές συλλογές προς τέρψη των λίγων και των πλουσίων. Αντιθέτως, τα μουσεία είναι ανοιχτά στο ευρύ κοινό, οποιεσδήποτε ώρες και περιόδους. Ο ρόλος τους είναι διττός. Αφενός η μελέτη, η έρευνα και η εκπαίδευση αφετέρου η ψυχαγωγία.

Σήμερα ένα μουσείο μπορεί να στεγάζεται σε διάφορους χώρους. Σε αποθήκη, σε φρουρίο, σε φυλακή, σε πλοίο. Προσφέρει γνώση και διδαχή. (Οικονόμου, 2003: 15 – 17)

- ΜΟΥΣΕΙΑ – ΑΠΟΘΗΚΕΣ

Τα πρώτα μουσεία αναφέρονται ως μουσεία – θησαυροφυλάκια, αποθήκες αντικειμένων και καλλιτεχνημάτων. Αρχαίοι ελληνικοί ναοί μέσα στους οποίους εναπόθεταν λατρευτικές προσφορές. Κτίσματα μνημειακού χαρακτήρα που συσώρευαν αντικείμενα και δεν είχαν μία συστηματική οργάνωση. Τα οικοδομήματα αυτά, όπως ήταν ο Θησαυρός των Δελφών, χρησίμευαν και ως χώροι έκθεσης των διαφόρων αφιερωμάτων και το κοινό μπορούσε να τους επισκεφτεί με ένα μικρό αντίτιμο. (Νούσια, 2003)

Ο « Θησαυρός των Αθηναίων », στο ιερό των Δελφών, από τη μία είναι ένα απλό θησαυροφυλάκιο της Αθήνας στο οποίο φυλάσσονταν τρόπαια από σημαντικές πολεμικές νίκες της πόλης. Το κτήριο είναι δωρικού ρυθμού, κατασκευασμένος από παριανό μάρμαρο. Από την άλλη είναι ένα μνημείο με έντονο πολιτικό χαρακτήρα της αρχαίας Αθήνας.

Εικόνα 1 Ο Θησαυρός των Αθηναίων.

- ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Στην αρχαιότητα το μουσείο περιγράφεται ως τέμενος αφιερωμένο στη λατρεία των Μουσών, όπως ηραίο ήταν το ιερό της Ήρας, *νυμφαίο* το ιερό των νυμφών . Αυτό σημαίνει πως στον συγκεκριμένο χώρο καλλιεργούνταν οι τέχνες, τα γράμματα, η ποίηση, η φιλοσοφία, η μουσική και ο χορός.

Ο ρόλος του μουσείου - ιερού στην αρχαία Ελλάδα αποτελεί μια εντυπωσιακή σύλληψη ενός πολυδιάστατου πνευματικού χώρου που συνδυάζει τη σύζευξη των Τεχνών, των γραμμάτων και των Επιστημών, προσδίδοντας με αυτό τον τρόπο μια πολύπλευρη πνευματική καλλιέργεια. Επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ωστόσο, παρουσιάζει η έννοια της πνευματικής εκδήλωσης μέσα στο χώρο αυτό. (Wikipedia)

Εικόνα 3 Μούσα καθισμένη σε βράχο παίζει λύρα.

- ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

Το χαρακτηριστικό της εποχής στον μεσαίωνα είναι ο σκοταδισμός. Τα αντικείμενα ήταν θρησκευτικού χαρακτήρα και βρισκόνταν σε εκκλησίες και μοναστήρια. Εκτίθεντο εικόνες αλλά και λάφυρα πολέμου που τα έφεραν πίσω οι Σταυροφόροι και κατέληγαν στις συλλογές ευγενών και πριγκίπων. Όμως, δεν σώζονται αρχαιολογικά ευρήματα γιατί τα κατέστρεφαν.

Εικόνα 4 Αντικείμενα Μεσαίωνα.

Εικόνα 5 Αντικείμενα Μεσαίωνα.

Εικόνα 6 Αντικείμενα Μεσαίωνα.

- 15^{0Σ} ΑΙΩΝΑΣ

Το 15^ο αιώνα, το «μουσείο» που σηματοδοτεί τις απαρχές της περιόδου είναι το Παλάτσο Μέντιτσι στη Φλωρεντία. Ήταν ένα μουσείο ιδιωτικού χαρακτήρα, το οποίο περιγράφει την εντυπωσιακή συλλογή της οικογένειας των Μεδίκων παρά το ίδιο το κτίριο που φύλασσε τους εντυπωσιακούς θησαυρούς.

Το Παλάτσο Μέντιτσι ή αλλιώς Palazzo Medici σχεδιάστηκε την εποχή που οι οικονομικές δραστηριότητες είχαν αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό που θα ευνοούσε τους φλωρεντινούς εμπόρους να σχηματίσουν μεγάλες περιουσίες. Οι θησαυροί προσέδιδαν ολόενα και περισσότερο κύρος στις οικογένειες ανάλογα με την οικονομική ισχύ. Οι συλλογές τους αποτελούνταν από σπάνια αντικείμενα τα οποία χρειαζόνταν τον κατάλληλο χώρο για να στεγαστούν. Έχτιζαν μέγαρα και φιλοξενούσαν εκεί τις συλλογές τους. Είχαν μεγάλη φήμη οι ιδιοκτήτες αυτών των εκθέσεων που πολλές φορές ξεπερνούσαν την έννοια του « οικονομικά ισχυρού ».

Οι Μεδικοί ήταν μία πλούσια οικογένεια και το Παλάτσο Μέντιτσι υπογράμμισε την υψηλή θέση που είχαν τότε στη Φλωρεντία. Το 1440, ο Κόζιμο των Μεδίκων ήταν αρκετά επιφυλακτικός στην ανάδειξη του πλούτου του και στην δημιουργία του μεγάρου. Ήθελε να είναι ίσος με τους άλλους πολίτες και απέρριψε το υπέροχο κτίριο που του είχε προτείνει ο αρχιτέκτονας Μπρουνελέσκι.

Τα κτίρια στη Φλωρεντία ήταν απλά και λιτά, ελάχιστα διακοσμημένα που θύμιζαν περισσότερο φρούρια παρά ένα εντυπωσιακό μέγαρο. Ακόμα και τα πρώτα αναγεννησιακά μέγαρα ήταν ελάχιστα διακοσμημένα. Έπρεπε, λοιπόν, το μέγαρο των Μεδίκων να διαφέρει από τα άλλα, εξωτερικά αλλά και εσωτερικά. Το ύψος, ο όγκος, η διακόσμηση και τα σπάνια αντικείμενα ήταν αυτά που το διαφοροποιούσαν από τα υπόλοιπα. Έτσι, ο Κόζιμο το 1444 δίνει την εντολή να κατασκευαστεί αυτό το κτίριο με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Ο ίδιος ήταν αρκετά μεγάλος, οι εργασίες κράτησαν πολλά χρόνια με αποτέλεσμα να μην ζήσει χρόνια στο μέγαρό του. Διάδοχός του ήταν ο γιος του, Πιέρο, και ο εγγονός του Λορέντζο. Μεγάλοι εκπρόσωποι της Αναγέννησης είχαν επισκεφθεί το Παλάτσο Μέντιτσι και είχαν ενθουσιαστεί. Πιο συγκεκριμένα, ο γιος του δούκα του Μιλάνου Φραντσέσκο Σφόρτσα ανέφερε ότι όλες οι αίθουσες αυτού του γιγάντιου κτίσματος ήταν διακοσμημένες με χρυσό και μάρμαρο, εμπλουτισμένες με ζωγραφιές μεγάλων καλλιτεχνών.

Στην αυλή του μεγάρου είχαν τοποθετήσει μετάλλια φτιαγμένα από μέταλλο ενώ στην πίσω πλευρά υπήρχαν προτομές αρχαίων ρωμαίων αυτοκρατόρων. σύμφωνα με την απογραφή που έγινε το 1492, μετά το θάνατο του Λορέντσο, οι εσωτερικοί χώροι ήταν πλούσια διακοσμημένοι.

Η μεγάλη αίθουσα που βρισκόταν στο ισόγειο, η camera terrena di Lorenzo, ήταν όλη καλυμμένη με ακριβό ξύλο, ενώ υπήρχε ένα ερμάριο, ένα μεγάλο συρτάρι και δύο διαφορετικά κρεβάτια, ένα μικρότερο κι ένα μεγαλύτερο. Στο κέντρο του δωματίου δέσποζε ένα ξύλινο τραπέζι μεγάλου βάρους με σκαλιστά πόδια. Δύο ακόμη σεντούκια ήταν χαραγμένα με το οικόσημο των Μεδίκων. Επιπλέον, τους τοίχους διακοσμούσαν πίνακες διαφορετικών διαστάσεων, άλλοι μικροί κι άλλοι μεγάλοι καθώς και κάποιες προσωπογραφίες.

Στον πρώτο όροφο παρατηρούσε κανείς ένα τεράστιο κρεβάτι μήκους 3 μέτρων περίπου που απεικόνιζαν μορφές και δύο σεντούκια. Στην ίδια αίθουσα βρισκόνταν δύο ακόμα επιχρυσωμένα σεντούκια. Τον τοίχο διακοσμούσε ένας τεράστιος βελούδινος τοιχοτάπητας πλάτους 7 μέτρων. Υπήρχαν ακόμα και στα ταβάνια διακοσμήσεις. Στη συγκεκριμένη αίθουσα υπήρχαν γλυπτά σε επιχρυσωμένες κορνίζες, έναν στρογγυλό πίνακα και ένα ερμάριο που απεικόνιζε τρεις προσωπογραφίες. Παράλληλα, έχουν βρεθεί μικρά ψηφιδωτά, τρία μαρμάρινα ανάγλυφα με γυμνές μορφές, ένα ρολόι από επιχρυσωμένο χαλκό, τέσσερα

χάλκινα κηροπήγια, έναν επιχρυσωμένο χάλκινο κρίνο, ένα αυγό στρουθοκαμήλου και μία γυάλινη σφαίρα – καθρέφτη που κρεμόταν από μία μεταξωτή κλωστή.

Μετά την απογραφή μπορεί κανείς να σχηματίσει μία ιδέα για το μέγαρο των Μεδίκων αλλά και για τα αντικείμενα που στεγαζόνταν εκεί.

Ο Πιέρο των Μεδίκων, γιος του Κόζιμο και πατέρας του Λορέντσο, είχε μέσα στο τεράστιο μέγαρο ένα δωμάτιο διαμορφωμένο μόνο για εκείνον. Ονομαζόταν *scrittoio*, ένα είδος σπουδαστηρίου. Όλος ο χώρος ήταν διακοσμημένος από έγχρωμη μαγιόλικα, από την οροφή, τους τοίχους, το δάπεδο.

Ο Αντόνιο Φιλάρετε περιγράφει την καθημερινότητα του Πιέρο μιας και η αρθρίτιδα του είχε δημιουργήσει προβλήματα και τον κρατούσε ακίνητο. Ο Πιέρο απολάμβανε να περνάει την ώρα του στο σπουδαστήριό του. Διάβαζε συνέχεια και παρατηρούσε τα βιβλία του σαν να ήταν από χρυσάφι. Πολλές φορές αρκούταν αν κοιτάζει με τις ώρες τα βιβλία του. Κάποιες άλλες μέρες έβλεπε τις εικόνες σημαντικών ανδρών αλλά και αυτοκρατόρων εκείνης της περιόδου. Διακοσμημένες από χρυσάφι, ασήμι, μάρμαρο τον καθήλωναν. Στη συλλογή του υπήρχαν αμέτρητα κοσμήματα από πολύτιμους λίθους. Απολάμβανε να αναλύει τον τρόπο που ήταν κατασκευασμένες και ποιες ήταν οι ιδιότητες τους. Όταν ενδιαφερόταν να αγοράσει καινούρια αντικείμενα δεν ρωτούσε καθόλου την τιμή. Είχε τόσα πολλά πράγματα που κάθε μέρα μπορούσε να κοιτάει και ένα διαφορετικό.

Οι Μεδικοί συνέβαλαν αρκετά στη διαμόρφωση μίας καινούριας αντίληψης για τις εικαστικές τέχνες. Το Παλάτσο Μέντιτσι δεν επιδίωκε να παρουσιάσει μία εικόνα του κόσμου μέσω της διαρρύθμισής του και των έργων τέχνης με τα οποία ήταν διακοσμημένο. Ήθελε να ενισχύσει την ισχύ, την αίγλη και την αναγνωρισιμότητα των Μεδίκων. (Eilean Hooper – Greenhill, 2006: 33 – 39, 55).

• 17^{0Σ} – 18^{0Σ} ΑΙΩΝΑΣ

Οι συλλογές εξακολουθούν να έχουν ιδιωτικό χαρακτήρα. Κύριο μέλημά του η παρουσίαση του φυσικού κόσμου. Η αίθουσα με τα αξιοπερίεργα πράγματα, *cabinets of curiosities*, φιλοξενούσε ετερόκλητα αντικείμενα. Ένας μελετητής αναφέρει: « αυτές οι αίθουσες χαρακτηρίζονταν από έλλειψη συστηματικότητας, από κυριαρχία του ιδιοσυγκρασιακού στοιχείου και από πληθώρα αντικειμένων σε βαθμό κορεσμού ». Οι ηγεμόνες αυτών των χώρων λάτρευαν να έχουν στη συλλογή τους αξιοπερίεργα και σπάνια εκθέματα. Η δημιουργία αυτών των χώρων είχε διττή σημασία: πρώτον, να υπάρχουν διάφορα αντικείμενα που να παρουσιάζουν διάφορες πτυχές της πραγματικότητας και δεύτερον, μέσα από τη συλλογή να προβληθεί η γνώση του ανθρώπου για τον κόσμο. Η « αίθουσα του κόσμου » έχει εγκυκλοπαιδικό χαρακτήρα. Φυτοθήκες, συλλογές, διάφορα πλάσματα παρατίθενται το ένα δίπλα στο άλλο με βάση τα κοινά τους χαρακτηριστικά. Αυτή την περίοδο αυξάνεται το ενδιαφέρον για την απόκτηση καθετί περίεργου. Η συλλογή της βασιλικής εταιρίας καλύπτει όλη την επιφάνεια του τοίχου. Έπρεπε να γεμίζουν τους τοίχους ώστε η κορνίζα του ενός πίνακα να ακουμπάει στον διπλανό. στο κέντρο δέσποζαν ογκώδεις πίνακες και τριγύρω περιβάλλονταν από μικρότερους. Σε περίπτωση που κάποιος πίνακας δε χωρούσε τότε έκοβαν τον πίνακα! (Eilean Hooper – Greenhill, 2006: 138, 143)

• 18^{ος} ΑΙΩΝΑΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Ο 18^{ος} αιώνας σηματοδοτεί την ανάπτυξη των μοντέρνων μουσείων. Πλέον, διαφέρουν από τα μουσεία των προηγούμενων αιώνων τόσο ως προς τη διακόσμηση όσο και ως προς την λειτουργία τους. Έχουν δημόσιο χαρακτήρα, είναι χώροι μέσα στους οποίους ο καθένας μπορεί να ενημερωθεί, να διδαχθεί αλλά και να ψυχαγωγηθεί. Ο Διαφωτισμός έφερε την αλλαγή. Δημιούργησε τις προϋποθέσεις για το άνοιγμα των μουσείων στο ευρύτερο κοινό. Ο κόσμος γίνεται κατανοητός επειδή όλοι οι άνθρωποι θεωρούνται ίσοι μεταξύ τους, ικανοί να μορφωθούν και να ψυχαγωγηθούν. Ο Διαφωτισμός εμφανίστηκε αρχικά στη Γαλλία και αργότερα στις χώρες της Ευρώπης. Οι διαφωτιστές πρέσβευαν τον ορθολογισμό και την πίστη στην πρόοδο, αξιώνοντας αλλαγές σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δράσης. Τάχθηκαν υπέρ της ατομικής ελευθερίας.

Όλοι οι φιλόσοφοι-διαφωτιστές συμφωνούν με τις ακόλουθες ιδέες και αξίες:

- Λόγος. Έχει τον σημαντικότερο ρόλο μαζί με τον ορθολογισμό. Είναι ο τρόπος μίας λογικής σκέψης βασισμένη σε έμφυτες ιδέες ανεξάρτητα από την εμπειρία του κάθε ανθρώπου.
- Εμπειρισμός. Η γνώση στηρίζεται σε εμπειρικά στοιχεία που συναντά ο σύγχρονος άνθρωπος στη ζωή του.
- Επιστήμη. Η επιστημονική γνώση με βάση την πειραματική μέθοδο διευρύνει την ανθρώπινη γνώση.
- Οικουμενικότητα – καθολικότητα. Ο λόγος εκφράζεται σε κάθε περίπτωση. Η επιστήμη παρέχει νόμους που διέπει όλο το σύμπαν χωρίς εξαιρέσεις.
- Πρόοδος. Η φυσική και κοινωνική κατάσταση των ανθρώπων μπορεί να βελτιωθεί με την εφαρμογή της Επιστήμης και της Λογικής αυξάνοντας διαρκώς την ευτυχία και την ευημερία.
- Ατομικισμός. Η κοινωνία είναι το άθροισμα ή και το γινόμενο της σκέψης μίας ομάδας ανθρώπων.
- Ανεξιθρησκία. Όλοι οι άνθρωποι είναι ίδιοι ανεξαρτήτων ηθικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων. Υπάρχει ισότητα μεταξύ των θρησκειών.
- Ελευθερία. Ελευθερία στην έκφραση, στην επικοινωνία.
- Ομοιογένεια της ανθρώπινης φύσης. Ίδια χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ανθρώπινης φύσης παντού.
- Υλισμός. Ανάγκη για ελεύθερη γνώση – λαϊκή έκφραση ανεξαρτήτου θρησκευτικών πεποιθήσεων. (Wikipedia)

Η πρόοδος της μάθησης επέτρεψε στο ευρύ κοινό να δημιουργήσει γνώμη, να εκφράζει χωρίς περιορισμούς τη δική του γνώμη, σωστή ή λανθασμένη. Τότε, τα παλάτια κατακλύζονταν από διανοούμενους. Όμως, χάρη στο Διαφωτισμό, οι βιβλιοθήκες πολλαπλασιάστηκαν με σκοπό κάθε άτομο, ανεξαρτήτως ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου, να μπορεί να ενημερωθεί για τον πολιτισμό του. Στην Ελλάδα, σημαντικός εκπρόσωπος αυτού του πνευματικού κινήματος-όπως από άνθισε και ενισχύθηκε στο γύρισμα του 18^{ου} αιώνα- ήταν ο Αδαμάντιος Κοραής. (Νικονάνου, 2009: 30) .

Ο 18^{ος} αιώνας σηματοδοτεί τη διδασκαλία των μουσειακών συλλογών. Το κοινό αντιλαμβάνεται τον πραγματικό κόσμο με τις αισθήσεις του. Πολλοί φιλανθρωπιστές έχουν υποστηρίξει αυτή την άποψη. Αρχικά, εντάχθηκαν τα εκπαιδευτικά προγράμματα στους χώρους των σχολείων. Τα παιδιά μπορούν να αντιλαμβάνονται καλύτερα τον κόσμο. Χάρη στον Διαφωτισμό ο λαός αρχίζει και διαπαιδαγωγείται, αναπτύσσει λόγο. Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα αρχίζουν να εντάσσονται τα εποπτικά μέσα για την οργάνωση, την τεκμηρίωση, την παρουσίαση των εκθεμάτων μιας μουσειακής συλλογής. Είναι η χρονική στιγμή που αρχίζει να αναγνωρίζεται η εκπαιδευτική λειτουργία τους.

Ο 19^{ος}- 20^{ος} αιώνας εξελίσσει ακόμα περισσότερο τη σχέση του μουσείου με το κοινό του. Κάθε μουσείο, ανεξαρτήτως ειδικότητας ή θεματολογίας, οφείλει να προσφέρει μόρφωση χωρίς να κάνει κοινωνικές διακρίσεις. Αναπτύσσονται κι άλλο τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Το Μουσείο γίνεται φύλακας του παρελθόντος και της αλήθειας. Σήμερα, τα μουσεία έχουν εξελίξει τόσο τις εκθεσιακές τους πρακτικές, όσο και την επικοινωνιακή τους στρατηγική, με στόχο να δημιουργήσουν μοντέρνα οικοδομήματα της Γνώσης, της Καλλιέργειας και της Κοινωνικής Βελτίωσης. Τα μουσεία στις μέρες μας μπορούν να χαρακτηριστούν επισκεπτοκεντικά, χβρίς αυτό να σημαίνει ότι αφήνουν κατά μέρος τη φροντίδα των συλλογών και τη μέριμνα για την καλύτερη συνατή προστασία και προβολή των εκθεμάτων.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

• ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Το Μουσείο της Ακρόπολης είναι αρχαιολογικό μουσείο επικεντρωμένο στα ευρήματα του αρχαιολογικού χώρου της Ακρόπολης των Αθηνών. Το κτίριο κατασκευάστηκε για να φιλοξενήσει κάθε εύρημα που βρέθηκε στον ιερό βράχο. Στους πρόποδες καλύπτεται μία μεγάλη χρονική περίοδο που χρονολογείται από την μυκηναϊκή περίοδο μέχρι την ρωμαϊκή παλαιοχριστιανική Αθήνα. Το νέο κτίριο του μουσείου θεμελιώθηκε το 2003 και άνοιξε για το κοινό στις 21 Ιουνίου 2009. Στις 20 Ιουνίου του 2009, πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του μουσείου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κάρολο Παπούλια, παρουσία του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ξένων ηγετών. Ο τότε υπουργός Αντώνης Σαμαράς τοποθέτησε κομμάτι μαρμάρου στην μετόπη του Παρθενώνα αφού επεστράφη από το μουσείο του Βατικανού. Η κίνηση αυτή συμβόλισε την επιθυμία να ενωθούν τα μάρμαρα στο νέο μουσείο της Ακρόπολης. Στεγάζονται γύρω στα 4.000 εκθέματα.

• ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΚΤΙΡΙΟ

Το 1834 η Ακρόπολη έπαψε να έχει τον όρο ενός μεσαιωνικού κάστρου και μετατράπηκε σε αρχαιολογικό μνημείο. Μετά τις καταστροφές που υπέστησαν τα αντικείμενα, σκορπίστηκαν σε όλον τον βράχο. Έτσι, συγκεντρώθηκαν με απώτερο σκοπό την φύλαξη, τη συντήρηση και τη στέγαση. Ο αριθμός των ευρημάτων ήταν μεγάλος κι έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη για τη δημιουργία ενός τοπικού μουσείου. Το 1863 ξεκίνησε η αναζήτηση ενός χώρου ο οποίος θα ήταν κατάλληλος για τη στέγασή τους. Το πρώτο μουσείο για τα ευρήματα της Ακρόπολης θεμελιώθηκε στα νοτιοανατολικά του Παρθενώνα στις 30 Δεκεμβρίου 1865 και ολοκληρώθηκε το 1874 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Παναγή Κάλκου. Λίγα χρόνια αργότερα, στις ανασκαφές του 1885–1890, ανακαλύφθηκαν τα γλυπτά που είχαν καταστρέψει οι Πέρσες κατά την Δεύτερη περσική εισβολή στην Ελλάδα και το μικρό μουσείο παρουσίασε ανάγκη για περισσότερο χώρο. Γι' αυτόν τον λόγο κατασκευάστηκε στα 1888 ένα μικρότερο κτήριο στα ανατολικά του υπάρχοντος κτηρίου, στο οποίο τοποθετήθηκαν οι λιγότερο σημαντικές αρχαιότητες. (Κόκκου, 1997: 196 – 197)

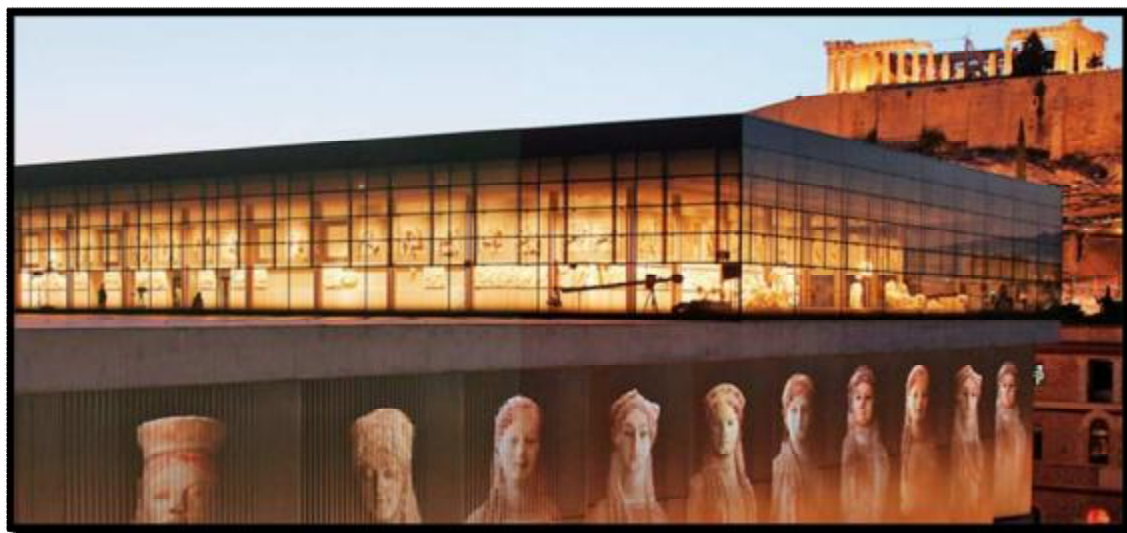
Κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου πολλά από τα εκθέματα αποθηκεύτηκαν στα υπόγεια του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και στις σπηλιές των γειτονικών λόφων. Επανήλθαν στο μουσείο μετά το τέλος του πολέμου και τοποθετήθηκαν προσωρινά στα 1946 και 1947. Στα 1953 άρχισαν οι εργασίες για την επέκταση του μουσείου σε σχέδια του αρχιτέκτονα Πάτροκλου Καραντινού. Κατεδαφίστηκε το μικρότερο κτήριο, κτίστηκαν νέες αίθουσες και άλλαξε η διαρρύθμιση των παλιών. Οι πρώτες αίθουσες άνοιξαν το 1956 και η επανέκθεση ολοκληρώθηκε το 1964 με την επιμέλεια του αρχαιολόγου Γιάννη Μηλιάδη (Κόκκου, 1997: 199 – 201)

Παρά τις διαδοχικές επεκτάσεις το κτίριο δεν είχε τις δυνατότητες έκθεσης των ευρημάτων που σταδιακά ανακαλύφθηκαν στον βράχο, ώστε ήδη από το 1974 εγέρθηκε το θέμα της οικοδόμηση ενός νέου κτηρίου. Η ανέγερση νέου μουσείου κρίθηκε επιτακτική καθώς η Ελλάδα άρχισε να προβάλλει έντονα το ζήτημα της επιστροφής των μαρμάρων του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο.

Για αυτό το σκοπό προκηρύχθηκαν δύο εθνικοί διαγωνισμοί (1976 και 1979), οι οποίοι απέτυχαν καθώς τα επιλεγθέντα οικόπεδα κρίθηκαν ακατάλληλα, ενώ ένας τρίτος διεθνής διαγωνισμός (1989) ακυρώθηκε τελικά το 1999 όταν ανακαλύφθηκε εκτενής αρχαιολογικός χώρος στο οικόπεδο του στρατοπέδου Μακρυγιάννη που είχε επιλεγεί. Στον αρχαιολογικό χώρο αποκαλύφθηκαν ιδιωτικές κατοικίες και εργαστήρια από την Κλασική εποχή ως και τα βυζαντινά χρόνια. Μετά την ολοκλήρωση των ανασκαφών και την διευκρίνιση της στρωματογραφίας επιλέχθηκαν τα σημεία στα οποία επιτρέπονταν η θεμελίωση του κτιρίου.

Το 2000, μετά από συνεχείς προσπάθειες συντήρησης των εκθεμάτων, προκηρύχθηκε νέος διεθνής διαγωνισμός με πρόσκληση 12 γραφείων τα οποία κλήθηκαν να υποβάλλουν τις προτάσεις τους. Οι προτάσεις των διαγωνιζόμενων κρίθηκαν το Σεπτέμβριο του 2001 από διεθνή Επιτροπή Αξιολόγησης και το πρώτο βραβείο απονεμήθηκε στο αρχιτεκτονικό γραφείο του γαλλοελβετού Μπερνάρ Τσουμί και στο ελληνικό γραφείο του Μιχάλη Φωτιάδη. Το δεύτερο βραβείο δόθηκε στους αρχιτέκτονες Ντάνιελ Λίμπεςκιντ, Δ. και Λ. Ποτηροπούλου & Συνεργάτες και το τρίτο στο Γραφείο Μελετών Α.Ν. Τομπάζη.

Το νέο μουσείο βρίσκεται στην νότια πλευρά της Ακροπόλεως, στο οικόπεδο του πρώην στρατοπέδου Μακρυγιάννη, σε ευθεία απόσταση 300 μέτρων από τον Παρθενώνα. Η κύρια είσοδος του κτηρίου βρίσκεται επί της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου ενώ περικλείεται από τις οδούς Μακρυγιάννη, Χατζηχρήστου και Μητσαίων. Εξυπηρετείται από στον σταθμό «Ακρόπολη» της γραμμής 2 του Αττικού Μετρό. Υπάρχουν δευτερεύουσες εισόδους από τις οδούς Μακρυγιάννη και Χατζηχρήστου. Το σχέδιο του Μπερνάρ Τσουμί εμπλέκει τρεις συλλήψεις: το φως, την κίνηση και τον αρχιτεκτονικό προγραμματισμό (Αίσωπος Γιάννης, 2009: 63 – 64)

- ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΤΣΟΥΜΙ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Το σχέδιο του Μπερνάρ Τσουμί περιλαμβάνει 3 στοιχεία: το φως, την κίνηση και τον αρχιτεκτονικό προγραμματισμό.

- ΚΙΝΗΣΗ

Η διαδρομή του επισκέπτη σχηματίζει ένα τρισδιάστατο βρόγχο, προσφέροντάς του την εμπειρία τόσο του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού όσο και του χώρου. Αφετηρία η αρχαιολογική ανασκαφή ως την αίθουσα του Παρθενώνα.

- ΦΩΣ

Το μουσείο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον φυσικό φωτισμό. Φιλοξενούνται εκθέματα στα οποία απαιτούνται διαφορετικές συνθήκες φωτισμού από άλλα μουσεία διαφορετικού χαρακτήρα.

- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Το μουσείο δομείται με τις διαστάσεις της ζωφόρου του Παρθενώνα. Στο αίθριο που δημιουργείται αναπτύσσονται οι εκθεσιακοί χώροι του μουσείου.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Το νέο μουσείο της Ακρόπολης κατασκευάστηκε σε απόσταση 300 μέτρων από τα μνημεία του Παρθενώνα. Κατασκευαστής του ήταν ο Μπερνάρ Τσούμι. Η θεμελίωσή του έγινε στις 30 Ιανουαρίου 2004 και τα εγκαίνιά του πραγματοποιήθηκαν στις 20 Ιουνίου 2009. Το μέγεθος αλλά και το σχήμα που πήρε το μουσείο οφείλεται στα ίδια του τα εκθέματα. Ογκώδη γλυπτά, τεράστια αετώματα αρχαϊκών ναών, γλυπτά του Παρθενώνα. Για τα γλυπτά έπρεπε να γίνει μία ορθογώνια αίθουσα που να έμοιαζε σαν ένας ναός. Το εμβαδόν του έπρεπε να έφτανε τα 3.200 τετραγωνικά μέτρα. Στη βάση του κτιρίου παρουσιάζεται η μεθοδική ανασκαφή του οικοπέδου και έπρεπε να προσαρμοστεί με επιτυχή τρόπο. Αρχιτέκτονες και αρχαιολόγοι, επί μήνες, συνεργάστηκαν για να καταλήξουν ποιες είναι οι κατάλληλες θέσεις για να τοποθετηθούν οι πάσσαλοι χωρίς όμως να καταστρέψουν ή να φθείρουν τις αρχαιότητες. Η ανασκαφή είχε τέτοια έκταση που λειτουργεί σαν ένα έκθεμα του μουσείου. Αρχιτεκτονικά, το μουσείο είναι φτιαγμένο από γυαλί και τα εκθέματα έχουν άμεση οπτική σύνδεση με τον βράχο και τα μνημεία της Ακρόπολης. Επιπρόσθετα, γυάλινα δάπεδα καλύπτουν την ανασκαφή του χώρου με στόχο την ορατότητά τους από τους επισκέπτες. Προσπάθησαν, με μεγάλη επιτυχία, το μνημείο να μην είναι απομονωμένο από το μουσείο. Είναι η συνέχειά του.

Το μουσείο χωρίζεται σε ενότητες. Η πρώτη αίθουσα είναι μία γυάλινη βάση με αντικείμενα των κλιτύων της Ακρόπολης. Έπειτα, στον πρώτο όροφο παρουσιάζονται τα εκθέματα της αρχαϊκής Ακρόπολης ενώ στο υπόλοιπο τα γλυπτά του ναού της Αθηνάς Νίκης και του Ερεχθείου αλλά και τα αρχιτεκτονικά μέλη των Προπυλαίων. Η κορύφωση της έκθεσης είναι ο τρίτος όροφος. Είναι αφιερωμένος μόνο στα γλυπτά του Παρθενώνα.

Θετικό στοιχείο είναι ο φυσικός φωτισμός που εισέρχεται στις εκθεσιακές αίθουσες. Άλλα στοιχεία θα αντικρίσει ο επισκέπτης το πρωί που θα επισκεφτεί το μουσείο και άλλα όταν αρχίζει και νυχτώνει. Προβάλλονται άλλες αρχιτεκτονικές τεχνικές. Τα αντικείμενα μεταμορφώνονται. Η ελευθερία χώρου γύρω από το κάθε έκθεμα επιτρέπει την τρισδιάστατη θέασή τους αλλά και την καλλιτεχνική ποιότητά τους. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 9 – 11)

Στην είσοδο του μουσείου βρίσκεται μία μεγάλη μαρμάρινη κουκουβάγια τοποθετημένη σε ψηλή κολόνα. Η κουκουβάγια, το άγρυπνο πτηνό με την αναμφισβήτητα εξαιρετική όραση που φώλιαζε στις σχισμές των βράχων της Ακρόπολης, ήταν το ιερό πουλί της Αθηνάς, σύμβολο της θεάς και έμβλημα της πόλης. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 19)

Εικόνα 7 Η μαρμάρινη γλαύκα.

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Η ανασκαφή ξεκίνησε το 1997. Όλοι πίστευαν ότι οι αρχαιότητες έπρεπε να απομακρυνθούν από το χώρο ώστε να γίνουν οι εργασίες. Όμως, αυτό δε συνέβη ποτέ. Οι αρχαιότητες αποδείχτηκαν σημαντικές, παρέμειναν στο μουσείο και σήμερα ανασκαφή και μουσείο αποτελούν ένα ενιαίο και πρωτοποριακό σύνολο.

Το μουσείο ενσωματώνει τα κατάλοιπα μίας αρχαίας αθηναϊκής συνοικίας που ήρθαν στο φως ύστερα από μία αρχαιολογική ανασκαφή. Μπροστά από την είσοδο του μουσείου ο κάθε επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει τα ευρήματα καθώς είναι ανοιχτό και έχει ορατότητα μέσα από το γυάλινο δάπεδο. Αιώνες ιστορίας ζωντανεύουν ξανά στη βάση του μουσείου. Ο αρχιτέκτονας δημιούργησε το χώρο με τέτοιον τρόπο δίνοντας την εντύπωση ότι όλο το μουσείο βρίσκεται στον αέρα. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 21)

Εικόνα 8 Η αρχαιολογική ανασκαφή του μουσείου.

- ΙΣΟΓΕΙΟ

Η αίθουσα των κλιτύων της Ακρόπολης

Η πρώτη αίθουσα περιλαμβάνει ευρήματα από τις κλιτύες της Ακρόπολης. Δύο αρχαιότητες, Νίκες, κατασκευασμένες από πηλό καλωσρίζουν τον επισκέπτη. Τοποθετημένες σε ψηλά καλούπια χαρακτηρίζονται ως διακοσμητικά στοιχεία του κτιρίου. Βρέθηκαν σε ένα αρχαίο πηγάδι στη νότια μεριά της Ακρόπολης. Από την ίδια ανασκαφή προέρχονται και όλα τα εκθέματα της δεξιάς πλευράς της αίθουσας, τοποθετημένα σε προθήκες. Παρουσιάζονται με χρονολογική σειρά και γίνεται λόγος για ευρήματα από την κατοικημένη περιοχή της Ακρόπολης. Πήλινα αντικείμενα από τα σπίτια των νοικοκυρών που εγκατέλειψαν την περιοχή και εγκαταστάθηκαν σε παράκτιους οικισμούς. Το γυάλινο ανηφορικό δάπεδο της αίθουσας δίνει στον επισκέπτη την εντύπωση ότι ανεβαίνει στον ιερό βράχο. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 35)

Εικόνα 9 Αίθουσα των κλιτύων της Ακρόπολης.

- 1ΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

Η ακρόπολη στις αρχές της ιστορίας της

Διαβαίνοντας ο επισκέπτης την αίθουσα των κλιτύων οδηγείται στον πρώτο όροφο. Παρουσιάζεται ένας μεγάλος χώρος που ακολουθεί κυκλική πορεία και εξιστορεί την ιστορία του βράχου της Ακρόπολης. Ο ναός ιδρύθηκε τον 6ο αιώνα και το ιερό άρχισε να αποκτά μνημειακό χαρακτήρα. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 81)

ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Από την αρχή της ίδρυσής της η Ακρόπολη επιλέχθηκε ως χώρος κατοίκησης. Τα ομαλά επίπεδα, οι φυσικές πηγές νερού όπως και η πεδιάδα που απλωνόταν μπροστά της πρόσφεραν ασφάλεια και πόρους ζωής. Ο οικισμός αναπτύχθηκε στο τέλος της Νεολιθικής εποχής. Εκείνη την εποχή η Αττική ήταν περικυκλωμένη από μικρά πριγκιπάτα. Ένα από αυτό, ίσως και το πιο ισχυρό, αναπτύχθηκε στην Ακρόπολη. Για πρώτη φορά οχυρώθηκε τον 13ο αιώνα π.Χ. με τείχη τόσο ισχυρά που οι κάτοικοί της τα αποκαλούσαν κυκλώπεια. Τα τείχη προστάτευαν την κορυφή του βράχου και σε περίπτωση κινδύνου πρόσφερε καταφύγιο στους κατοίκους της. Επίσης, υπήρχαν και τα κτίρια των ευγενών. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 84, 87)

Η αίθουσα της αρχαϊκής ακρόπολης

Στην συγκεκριμένη αίθουσα ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να θαυμάσει τα εκθέματα από κάθε πλευρά καθώς έχει την ελευθερία των κινήσεών του χωρίς περιορισμούς στο χώρο. Το μεταβαλλόμενο φυσικό φως του δίνουν την ευκαιρία να ανακαλύψει τις διαφοροποιήσεις του κάθε αγάλματος και να κατανοήσει την τεχνική τους. Κατά τη διάρκεια της ημέρας τα εκθέματα αναδεικνύονται διαφορετικά. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 93)

Εικόνα 10 Άποψη από την " αίθουσα της αρχαϊκής Ακρόπολης".

ΑΘΗΝΑ, Η ΘΕΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Η Αθηνά, σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, ήταν η θεά της σοφίας, της στρατηγικής και του πολέμου. Πάντα πολεμίστρια καθώς στα χέρια κρατάει πολεμικά εργαλεία. Στην αρχή των ιστορικών χρόνων, μετά από μακροχρόνια διαδρομή, το Πάνθεον πήρε την πλήρη μορφή του, υπήρχαν δώδεκα θεοί. Αρχηγός τους ο Δίας που ζούσαν στις κορυφές του Ολύμπου, ως το ψηλότερο βουνό της χώρας. Κάθε πόλη είχε το δικό του θεοπροστάτη. Η πολιούχος της Αθήνας ήταν η Αθηνά. Χώρος λατρείας ήταν η Ακρόπολη και γιορτάζονταν κάθε τέσσερα χρόνια τα Παναθήναια, γιορτή που διεξάγονταν αθλητικοί, ιππικοί αλλά και μουσικοί αγώνες.

Εικόνα 11 Η θεά Αθηνά.

Η Αθηνά, κόρη του Δία και της Μήτιδας, γεννήθηκε με έναν παράδοξο τρόπο. Ο Δίας, μετά από χρησμό, φοβισμένος ότι ίσως η γυναίκα του γεννήσει γιο και θα του πάρει την εξουσία κατάπιε την έγκυο Μήτιδα. Ο Δίας, υπέφερε από έντονους πονοκεφάλους και παρακάλεσε τον Ήφαιστο να τον βοηθήσει. Ο Ήφαιστος, ο θεός της χαλκουργίας, άνοιξε το κεφάλι του Δία και ξεπρόβαλλε η Αθηνά. Έγινε η θεά της σοφίας, χάρισμα της μητέρας της. Έξυπνη και επινοητική σε έργα πολέμου και ειρήνης λατρεύτηκε σε πολλές ελληνικές πόλεις. Η θεά αφού πήρε επάξια την κυριαρχία της Αθήνας χάρισε στην πόλη το δέντρο της ελιάς. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 101)

ΕΚΑΤΟΜΠΕΔΟΝ, Ο ΠΡΩΤΟΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Τον 7ο αιώνα, οι Έλληνες είχαν επηρεαστεί από την αρχιτεκτονική της Ανατολής και άρχισαν να φτιάχνουν δικούς τους λίθινους ναούς μεγάλων εκτάσεων τους οποίους διακοσμούσαν με πολύχρωμα γλυπτά. Στα αετώματα, τις ζωφόρους αλλά και τις μετόπες απεικονίζονταν μυθικά πρόσωπα, δαίμονες και άγρια ζώα που εντυπωσίαζαν.

Ο πρώτος ναός που φτιάχτηκε στην Ακρόπολη ήταν ο " αρχαϊκός Ποσειδώνας " που πολλοί ταυτίζουν με το Εκατόμπεδον. Δεν αναφέρεται πουθενά η χρονολογία κατασκευής. Δυστυχώς, τα θεμέλια του ναού έχουν χαθεί όμως τα ογκώδη γλυπτά μαρτυρούν την ύπαρξή του από ανασκαφές κοντά στον Παρθενώνα.

Το αέτωμα της μίας πλευράς του μνημείου βρίσκεται στην κορυφή που οδηγεί στον πρώτο όροφο του μουσείου. Χωρίζεται σε τρία κομμάτια. Στο κεντρικό σύμπλεγμα δύο τεράστια λιοντάρια κατασπαράζουν έναν ταύρο και το αίμα του κυλά από τις πληγές. Στο αριστερό σύμπλεγμα ο Ηρακλής παλεύει με τον Τρίτωνα, το θαλάσσιο τέρας που ήταν μισό άνθρωπος και μισό κήτος. Στο δεξιό σύμπλεγμα παρουσιάζεται ο " τρισώματος δαίμονας ", ένα φερωτό πλάσμα που χωρίζεται σε τρεις ανδρικές μορφές που από τη μέση και κάτω γίνονται φίδια μεπερδεμένα μεταξύ τους. Κάθε μορφή κρατάει στα χέρια του αντικείμενα που ερμηνεύονται ως σύμβολα της φύσης: α. το νερό με τη μορφή κύματος, β. η φωτιά με τη μορφή φλόγας και γ. ο αέρας με τη μορφή πουλιού. Τα φιδίσια σώματα αποτελούν το τέταρτο στοιχείο της

φύσης, τη γη. Στο αέτωμα της άλλης πλευράς βρίσκεται η σύνθεση μίας λέαινας και πελώριων φιδιών με πολύχρωμα λέπια. Η μορφή της λέαινας είναι ασυνήθιστη καθώς συνδυάζει και τα δύο φύλα: μαστούς και χ αίτη. Τις γωνίες του αετώματος κοσμούν δύο φίδια. Στις μετόπες του ναού υπάρχει μία σύνθεση από τέσσερα μικρά άλογα που έσερναν ένα άρμα. Τέλος, στο κέντρο υπήρχε η μαρμάρινη Γοργώ με τερατόμορφο πρόσωπο που όποιος τολμούσε να την κοιτάξει τον μαρμάρωνε. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 102 – 103)

Εικόνα 12 Ο τρισώματος δαίμονας.

Εικόνα 13 Πάλη του Ηρακλή με τον Τρίτωνα.

ΤΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΑ ΚΤΙΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Κεντρικό κτίριο ήταν η Ακρόπολη. Όμως, γύρω της είχαν ιδρυθεί μία σειρά από μικρότερα οικοδομήματα γνωστά ως οικήματα. Είναι άγνωστη η χρήση τους και ορισμένα από αυτά θεωρούνται θησαυροί, κτίρια για αποθήκευση και φύλαξη των αφιερωμάτων τα οποία ήταν κατασκευασμένα από ευπαθή υλικά. Τα περισσότερα κτίρια έχουν καταστραφεί. Υπάρχουν υποψίες ότι τέσσερα από αυτά προέρχονται από εκεί. Παρουσιάζεται ο Ηρακλής, ο μυθικός ήρωας προστατευμένος από τη θεά Αθηνά. Το « αέτωμα της Ύδρας » παρουσιάζει τον άθλο του με τη Λερναία Ύδρα, το τέρας με τα εννέα κεφάλια που κατάφερε να σκοτώσει ο ήρωας με το ρόπαλό του. Ο ανιψιός του Ιόλαος προσπαθούσε να βοηθήσει στην εξόντωση του τέρατος ενώ ο κάβουρας ήταν σταλμένος από την Ήρα με στόχο να σκοτώσει τον Ηρακλή. Το « κόκκινο αέτωμα » παρουσιάζει την πόλη του Ηρακλή. Ο Δίας και η Ήρα υποδέχονται την Ηρακλή στον Όλυμπο. Φορώντας τη λεοντή στο κεφάλι, του δέρμα του λιονταριού που σκότωσε στη Νεμέα συνοδεύεται από την αγγελιοφόρο των θεών Ίριδα και πολύ πιθανόν και από την Αθηνά. Η τελευταία σκηνή είναι με μία γυναίκα στην είσοδο ενός κτιρίου, τις τρεις μορφές και τα χαραγμένα κλαδιά στον τοίχο όπου δεν έχει δοθεί μία εξήγηση για αυτή την απεικόνιση. Έχουν δοθεί κάποιες ερμηνείες. Ακούγεται ότι ίσως είναι ο γιος του Πριάμου κοντά σε μία κρήνη ή ότι γίνεται μία τελετουργική πομπή στο ιερό της Αθηνάς. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι αναγνωρίζουν τις μορφές των τριών κορών του Κέκροπα, την Πάνδροσο, την Έρση και την Αγλαυρο. Οι Αθηναίοι πιστεύουν πως πρόκειται για την ελιά που είχε δωρίσει η θεά Αθηνά και οι Πέρσες την έκοψαν όμως εκείνη φύτρωσε ξανά σε μία μόνο νύχτα.

Όταν αναδιοργανώθηκε η Αθήνα άρχισαν να εισέρχονται αφιερώματα τεράστιων μαρμάρινων γλυπτών. Το ύψος τους ήταν πολύ κοντά στο ανθρώπινο. Αγάλματα τα οποία ήταν λαξευμένα σε σκληρό υλικό. Οι Έλληνες επηρεάστηκαν από τον πολιτισμό της Αιγύπτου. Μέχρι τότε οι Έλληνες επεξεργάζονταν μικρά αγάλματα πάνω σε ξύλο. Χάρη στα σιδερένια εργαλεία που χρησιμοποιούνταν δημιουργήθηκαν τα πρώτα ελληνικά γλυπτά, οι Κούροι και οι Κόρες, που χρονολογούνται στην αρχαϊκή εποχή. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά αγάλματα είναι ο « Μοσχοφόρος », λαξευμένο σε τοπικό μάρμαρο. Όμως, οι καλλιτέχνες προτίμησαν το λευκό μάρμαρο της Πάρου. Ο « Μοσχοφόρος », ένα από τα σπουδαιότερα γλυπτά του μουσείου της Ακρόπολης παρουσιάζει έναν γενειοφόρο άνδρα με μιάτιο που μεταφέρει ένα μικρό μοσχάρι για θυσία προς τιμή της θεάς Αθηνάς. Υπάρχουν πληροφορίες ότι παρουσιάζεται ο ίδιος ο αναθέτης, ένας ευκατάστατος Αθηναίος που είχε την οικονομική δυνατότητα να χρηματοδοτήσει ένα τόσο ακριβό έργο. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 110 – 115)

Εικόνα 14 Ο Μοσχοφόρος.

Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΠΟΛΙΑΔΑΣ

Στα τέλη του 6^{ου} αιώνα π.Χ. ένας μεγάλος ναός αντικατέστησε τον μικρό ναό της Αθηνάς Πολιάδας. Δεν υπάρχει ακριβής χρονολογία για την ανέγερσή του. Τα θεμέλια του αρχαίου ναού βρίσκονται δίπλα από τον Ερέχθειο, τον ναό που κατασκευάστηκε 100 αργότερα. Ήταν το πιο ιερό μέρος πάνω στο βράχο. Οι ναοί που φτιάχτηκαν εκεί στέγαζαν το ξύλινο άγαλμα της θεάς και άλλες αρχαιότητες. Η γιορτή των Παναθηναίων κατέληγε σε αυτό το σημείο που μεταφερόταν ο ιερός πέπλος, ένα περίτεχνο υφασμάτινο ρούχο που έντυναν τη θεά. Αμέτρητα ζώα θυσιάζονταν για την τιμή της. Ο ναός καταστράφηκε από τους Πέρσες ενώ κάποια από τα γλυπτά διατηρήθηκαν.

Στο ένα αέτωμα απεικονίζεται η Γιγαντομαχία, αγώνας των θεών του Ολύμπου ενάντια στους Γίγαντες, παιδιά της Γης και του Ουρανού. Ένα από τα πιο γνωστά επεισόδια είναι η πάλη της θεάς Αθηνάς με τον Γίγαντα Εγκέλαδο, την προσωποποίηση των σεισμών. Η Αθηνά τον νίκησε, τον πέταξε στη θάλασσα και τον ακινητοποίησε ρίχνοντας πάνω το νησί της Σικελίας. Από αυτό το αέτωμα έχει σωθεί μαζί με τις άλλες μορφές και η μορφή της θεάς Αθηνάς που καταβάλλει με το δόρυ που κρατάει στο δεξί της χέρι τον Εγκέλαδο. ένας άλλος Γίγαντας φαίνεται να στηρίζεται στην ασπίδα του αλλά δεν σώζεται πια. Ενώ δύο ακόμα Γίγαντες είναι χτυπημένοι στην άκρη του αετώματος. Η Αθηνά φορά αιγίδα, είδος προστατευτικού μανδύα με φίδι που επιτίθενται στο τελειώμά του. Διατηρείται το κόκκινο χρώμα τόσο στα μαλλιά όσο και στον μανδύα.

Από το αέτωμα της άλλης πλευράς σώζονται μόνο θραύσματα που βρίσκονται στις αποθήκες του μουσείου. Το θέμα του μοιάζει πολύ με του Εκατοπέδου, δύο λιοντάρια που σκοτώνουν και κατασπαράζουν έναν ταύρο. Τα δύο άλογα ίσως κοσμούσαν κάποιο αρχαϊκό αέτωμα. Επίσης, δύο ανάγλυφες πλάκες απεικονίζουν τον Ερμή και μία θεότητα που ανεβαίνει σε ένα άρμα. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 116 - 119)

ΟΙ ΑΝΑΘΕΤΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΑΘΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΚΗ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Οι άνθρωποι για να ευχαριστήσουν την θεότητα για το επιτυχές αποτέλεσμα ενός αγώνα ή ενός έργου, άφηναν στο ναό της δώρα, τα αναθήματα. Για τους αρχαίους Έλληνες ήταν αγάλματα. Η μορφή τους καθοριζόταν από την κοινωνική θέση του προσώπου που έκανε τη δωρεά, τον αναθέτη. Αναθέτης μπορούσε να είναι ένα άτομο ή μία ομάδα. Οι περισσότεροι που προσέφεραν δώρα ήταν άνδρες ακόμα και αν έπρεπε να προσφέρουν σε μία γυναικεία θεότητα. Κάθε αναθέτης είχε διαφορετική οικονομική ευχέρεια, έτσι και τα αναθήματα ήταν άλλα μικρής αξίας και άλλα μεγάλης αξίας. Τα μαρμάρινα γλυπτά, τα χάλκινα έργα αλλά και τα αγγεία ήταν αφιερώματα πλούσιων και ευκατάστατων ανθρώπων. Πήλινα αγγεία, ειδώλια, πίνακες και προτομές ήταν αφιερώματα των οικονομικά ασθενέστερων. Πολλές φορές πάνω στα αναθήματα ήταν χαραγμένα τα ονόματα των δωρητών, ίσως το πατρώνυμο, το επάγγελμα. Για παράδειγμα, το μεγαλύτερο μαρμάρινο άγαλμα κόρης παραγγέλθηκε στον σπουδαίο γλύπτη Αντήνορα.

Μερικοί από τους καλλιτέχνες χάραζαν τα ονόματά τους πάνω στα έργα για να αναδεικνύεται η οικονομική και κοινωνική θέση που είχαν. Αρκετοί ήταν εκείνοι που ήταν αλλοδαποί και οι οποίοι εργαζόνταν στην Αθήνα. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 124)

ΟΙ ΚΟΡΕΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Η γυναικεία μορφή της θεάς Αθηνάς στάθηκε η αφορμή σχεδόν όλα αφιερώματα να απεικονίζουν μορφές νέων κοριτσιών κατασκευασμένες από μάρμαρο, τις Κόρες. Υπήρχαν και αντίστοιχα ανδρικά αγάλματα, οι Κούροι. Ήταν αφιερώματα εύπορων ατόμων της αρχαϊκής εποχής.

Εικόνα 15 Η Πεπλοφόρος.

Οι Κόρες είναι αγάλματα που μένουν ακίνητα. Οι καλλιτέχνες μέσα από κάποιες λεπτομέρειες θέλησαν να δώσουν ζωντάνια στα αγάλματα. Το σήκωμα του ρούχου με το χέρι, η προβολή του ενός ποδιού, το ελαφρύ χαμόγελο γνωστό και ως « μειδιάμα » είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά που προσδίδουν κινητικότητα και τα καθιστούν μοναδικά. Κάθε Κόρη είναι διαφορετική από την άλλη. Έχουν δοθεί αρκετές ερμηνείες για το τι αντιπροσωπεύουν τα γλυπτά. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι είναι θεές, κάποιοι άλλοι κορίτσια που υπηρετούν τη θεά Αθηνά. Στην αρχαϊκή εποχή τα κορίτσια έπαιρναν μέρος σε γιορτές και τελετουργίες.

Σε αντίθεση με τους Κούρους, οι Κόρες εμφανίζονταν πάντα ντυμένες. Αρχικά, τα πρώτα αγάλματα ήτα ντυμένα με το πέπλο, ένα μάλλινο μακρύ ένδυμα ώστε να μην διαγράφεται η διάπλαση του σώματος. Αργότερα, η ενδυμασία τους έγινε πιο πολυτελής που προβάλλεται και τονίζεται κάθε λεπτομέρεια του γυναικείου σώματος. Εξαίρεση είναι η « Πεπλοφόρος » που ακόμα φορά τα πρώτα ρούχα ίσως γιατί γίνεται λόγος για τη θεά Άρτεμη που κρατά τόξο και βέλη στα χέρια της. Στις Κόρες

υπάρχουν κοσμήματα.. Με το ένα τους χέρι ανασηκώνουν το φόρεμα για να κάνουν το βηματισμό τους πιο εύκολο και από το άλλο χέρι κρατούν μία προσφορά για τη θεά Αθηνά, άνθη, καρπούς ή πουλί, συνήθως ένα περιστέρι. Δυστυχώς, πολλά από τα γλυπτά εκ των οποίων και οι Κόρες έπεσαν θύματα των Περσών. Έτσι, οι Αθηναίοι αποφάσισαν να θάψουν τα γλυπτά και αυτό είχε ως στόχο να διατηρηθούν τα χρώματα στα μαλλιά αλλά και στα ρούχα. Στις ανασκαφές που έγιναν στην περιοχή της Ακρόπολης βρέθηκαν πάνω από 200 Κόρες διάφορων μεγεθών. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 128 – 132)

ΑΝΔΡΙΚΑ ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Στην αρχαϊκή Ακρόπολη κυριαρχούσαν οι Κόρες. Όμως, σημαντικός είναι και ο αριθμός των αγαλμάτων που απεικονίζουν ανδρικές μορφές.. Γίνονταν θυσίες και προς τους άνδρες θεούς. Το αρχαιότερο ανδρικό άγαλμα που αφιερώθηκε στην Ακρόπολη είναι ο « Μοσχοφόρος ». Γυμνοί νέοι ήταν συχνά αφιερώματα εκείνης της εποχής. Τοξότες και ένα σύμπλεγμα που παρουσιάζει την πάλη του Θησέα με τον Ποσκρούστη. Ο Θησέας έγινε ο νέος Ηρακλής που οι άθλοι του τροφοδοτούσαν την τοπική παράδοση και να ανατρέχουν στο παρελθόν για να δημιουργούν το παρόν. Η εξουδετέρωση του Μινώταυρου, του τέρατος που ζούσε στα βασιλικά ανάκτορα του Μίνωα κατασπάραζε εφτά νέους και εφτά νέες και αποτέλεσε έναν από τους πιο αγαπητούς άθλους και απεικονίζεται σε πλήρινα αγγεία τοποθετημένα σε προθήκες.

Μία μεγάλη ομάδα ανδρικών αγαλμάτων είναι οι ιππείς. Το πιο γνωστό είναι ο λεγόμενος « ιππέας Rampin ». Έργο κατασκευασμένο από τον ίδιο καλλιτέχνη που έφτιαξε και την «Πελοφόρο ». Το στεφάνι που φορά στα μαλλιά του δείχνει ότι πρόκειται για έναν αθλητή που νίκησε έναν αγώνα. Τα συγκεκριμένα αγάλματα ήταν αφιερώματα κοινωνικών τάξεων που είχαν αναλάβει τη δαπανηρή υποχρέωση συντήρηση των ίππων. Αυτές οι τάξεις συνδέονταν άμεσα με τους δύο θεούς – προστάτες των αλόγων, την Αθηνά – Ιππία και τον Ποσειδώνα – Ερεχθέα. Ενδέχεται να αποδίδεται ο Ποσειδώνας ως ο ιππέας πάνω σε ένα πλάσμα με σώα αλόγου και φτερά και ουρά πετεινού. Παράλληλα, εντυπωσιάζει το άλογο που στέκεται μόνο του χωρίς τον αναβάτη και το οποίο έγινε αφιέρωμα στ ιερό με αφορμή την νίκη σε αγώνα ιππασίας. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 146 - 152)

Εικόνα 16 Ο ιππέας Rampin.

Σπάνιο είδος αφιερώματος που δε συναντάται πια είναι οι γραφείς. Τρεις ανδρικές μορφές καθιστές που γράφουν σε πινακίδες ίσως είναι αξιωματούχοι, ταμίες ή γραμματείς που κατέγραφαν τις αποφάσεις του Δήμου. Οι πινακίδες ήταν ξύλινες πλάκες αλιεμένες με κεριά και χαράσσονταν με ένα ισχυρό εργαλείο.

Οι Νίκες, φτερωτές προσωπικότητες, γίνονταν συχνά αφιερώματα της Ακρόπολης. Ήταν άνθρωποι της θεάς Αθηνάς και απεσταλμένες του Δία για να μεταφέρουν τα μηνύματα της νίκης. Ξεχωριστή είναι η « Νίκη του Καλλιμάχου ». Επίσης, χαρακτηριστικές είναι και οι Σφίγγες, φανταστικές μορφές. Οι ελληνικές Σφίγγες, δαιμονικά όντα με κεφάλι γυναίκας, σώμα λιονταριού, μεγάλα φτερά και ουρά σαν φιδιού συνδέονταν με τις δυνάμεις του κάτω κόσμου και είχαν την ιδιότητα να αποτρέπουν το κακό.

Εικόνα 17 Μαρμάρινη Σφίγγα.

Τα μεγάλα πήλινα αγγεία, όπως ο μελανόμορφος λέβης, ήταν δαπανηρά αφιερώματα και στην αρχαιότητα θα ήταν στημένες σε ψηλές, λίθινες βάσεις στους εσωτερικούς χώρους του ιερού της Ακρόπολης. Κομμάτια από πήλινα αγγεία βρίσκονται στις προθήκες. Είναι κατασκευασμένα από σπουδαίους δημιουργούς που βοήθησαν να εξαπλωθεί η κεραμική σε όλη τη Μεσόγειο. Πολύ ακριβά ήταν και τα χάλκινα αγάλματα τα οποία αφιέρωναν οι πιο πλούσιοι της Αθήνας. Όποια απεικόνιζαν αθλητές προέρχονταν από νέους άνδρες που νίκησαν στους αγώνες. Οι πολεμιστές, για να δείξουν την ευγνωμοσύνη τους, αφιέρωναν χάλκινα όπλα όπως βέλη, δόρατα και ασπίδες με έντονο το στοιχείο της διακόσμησης με μυθολογικές παραστάσεις. Δεν θα μπορούσε να λείπει και η απεικόνιση της ίδιας της θεάς. Σε εκείνη την εποχή ο πόλεμος γινόταν σε καθημερινή βάση.

Τα χάλκινα αφιερώματα ήταν τα πιο ακριβά. Έτσι, τα χαμηλά λαϊκά στρώματα περιορίζονταν σε έργα κατασκευασμένα κυρίως από πηλό. Γυναικεία αγάλματα ως επί των πλείστων αλλά και ειδώλια ιπέων, αλόγων, σκύλων και άλλων ζώων. Στην αρχή τα γυναικεία αγάλματα ήταν φτιαγμένα στο χέρι. Όμως, στην πορεία έγινε συνδυασμός χειρωνακτικής και τεχνικής τέχνης. Χειροποίητο σώμα και κεφάλι φτιαγμένο σε καλούπι. Από τα τέλη του 6^{ου} αιώνα όλα κατασκευάζονταν σε καλούπι και γινόταν πολύχρωμη διακόσμηση. Η Αθηνά ήταν καθιστή. Τα υπόλοιπα όρθια αγάλματα αντέγραφαν τις Κόρες, πολύχρωμα φορέματα και αφιερώματα στο χέρι.

Τα λαϊκά στρώματα προσέφεραν και πήλινες προτομές. Γυναικείες μορφές με στεφάνη στα μαλλιά κολλημένα σε πήλινες πλάκες. Πήλινες πίνακες, πλάκες που αναρτιόνταν στα κτίρια της Ακρόπολης. Οι πίνακες ήταν τότε ανάγλυφοι διακοσμημένοι με χρώματα κι άλλοτε ήταν ζωγραφιστοί με την τέχνη του μελανόμορφου ή του ερυθρόμορφου ρυθμού. Στους περισσότερους απεικονίζονταν η θεά Αθηνά. Εντύπωση προκαλεί ένας μεγάλος πίνακας που γράφει ΜΕΓΑΚΛΗΣ ΚΑΛΟΣ που υπήρχε η ομορφιά του Μεγακλή, παππού του Αλκιβιάδη. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 152, 158, 162, 166)

ΠΟΛΥΧΡΩΜΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Αδύνατο να επισκεφτεί κάποιος το μουσείο της Ακρόπολης και να μην του κεντρίσει την προσοχή τα άφθονα χρώματα που βρίσκονται σε κομμάτια ναών και κτιρίων στην « αίθουσα της αρχαϊκής Ακρόπολης ». Το βαθύ κυανό χρώμα στα μαλλιά και τα γένια του τρισώματου δαίμονα, το κόκκινο στα μαλλιά της « Πεπλοφόρου ».

Η αντίληψη της λευκότητας των μαρμάρων εμποδίζει τον σύγχρονο άνθρωπο να συμφιλιωθεί με την ιδέα ότι κάποτε ο κόσμος των αρχαίων αγαλμάτων ήταν πολύχρωμος και πως η Ακρόπολη ήταν γεμάτη φως. Για τον αρχαίο Έλληνα η λευκότητα των έργων θεωρούνταν ημιτελής. Ο χρωστήρας του ζωγράφου όμως αποτελείωνε τα αγάλματα, τα ζωντάνευε, τους έδινε τη δική τους αισθητική αξία. Κάθε χρώμα είχε και τον δικό του κώδικα επικοινωνίας. Οι θεοί είχαν ξανθά μαλλιά, οι πολεμιστές και οι αθλητές είχαν καστανά μαλλιά, οι Κόρες ανοιχτόχρωμη επιδερμίδα που δήλωνε την λάμψη και τη χάρη της νεότητας.

Οι αρχαίες τεχνικές εφαρμογής των χρωμάτων και οι αποκαταστάσεις της πολυχρωμίας στα γλυπτά αποτελούν ένα πεδίο έρευνας. Η παρατήρηση, η ειδική φωτογράφιση και οι προσπάθειες αναπαραγωγής των χρωμάτων αποτέλεσαν νέες αποκαταστάσεις πολυχρωμίας σε γύψινα αντίγραφα. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 170 – 172)

ΟΙ ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Τον 5^ο αιώνα η Ελλάδα σημαδεύτηκε από τους πολέμους κατά των Περσών. Η αφορμή ήταν πως η Ελλάδα βοήθησαν τις επαναστατημένες πόλεις – κράτη της Μικράς Ασίας, που ενώ ήταν ελληνικές αποτελούσαν εδαφικό τμήμα της Περσικής αυτοκρατορίας. Οι Πέρσες έκαναν εκστρατείες κατά των Ελλήνων δύο φορές. Η πρώτη εκστρατεία έληξε με την ήττα τους στο Μαραθώνα το 490 π.Χ. στην οποία πρωτοστάτησαν οι Έλληνες με αρχηγό τον Μιλτιάδη. Ο Μιλτιάδης για να καθησυχάσει και να πείσει τους τρομοκρατημένους πολίτες από την εισβολή του εχθρού επικαλέστηκε την ελευθερία της πόλης και το δημοκρατικό της πολίτευμα. Η δεύτερη εκστρατεία των Περσών έγινε 10 χρόνια μετά. Το 480 π.Χ. στην Σαλαμίνα τα πλοία των εχθρών καταποντίστηκαν από τον αθηναϊκό στόλο, μετά από επιμονή του στρατηγού Θεμιστοκλή. Τα έσοδα των κοιτασμάτων των μεταλλείων στο Λαύριο δε δόθηκαν στους πολίτες αλλά αξιοποιήθηκαν στην κατασκευή πολεμικών πλοίων, γεγονός που τους ωφέλησε στην έκβαση του πολέμου.

Οι Πέρσες, πριν χάσουν τον αγώνα, είχαν μπει στην Αθήνα και την κατέστρεψαν καίγοντάς την. Έτσι, οι Αθηναίοι πολίτες εγκατέλειψαν την πόλη πηγαίνοντας στα νησιά. Αφού έληξε ο πόλεμος επέστρεψαν και έθαψαν ότι είχε απομείνει στους βράχους της Ακρόπολης. Οι ανασκαφές του 19^{ου} αιώνα έφεραν και πάλι στο φως τα απομεινάρια της καταστροφής. Ένα από τα αγάλματα που σώθηκαν είναι η καθιστή Αθηνά που παρουσιάζεται με ρόκα και αδράχτι στα χέρια της. Παρατηρείται σε μεγάλο βαθμό η διάβρωσή του καθώς τόσα χρόνια βρισκόταν εκτεθειμένο στην ύπαιθρο. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 174)

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΠΕΡΣΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

Η νίκη των Ελλήνων ενάντια στους Πέρσες είχε πολιτικές, πολιτιστικές και στρατιωτικές συνέπειες για τον ελληνικό κόσμο. Η δύναμη του ελληνικού στόλου ανέδειξε την εγγύηση της πίστης και της ελευθερίας. Συγκροτήθηκαν συμμαχίες ώστε να αποφευχθεί τυχόν ξενική εισβολή στη χώρα. Μετά την καταστροφή της πόλης οι κάτοικοι άρχισαν να ξαναχτίζουν την Αθήνα. Ο Θεμιστοκλής τους παρότρυνε να οχυρώσουν γρήγορα την πόλη και το λιμάνι της, τον Πειραιά. Στην αρχή οι κάτοικοι δεν ήθελαν να κάνουν έργα θέλοντας τα ερείπια να τους θυμίζουν εκείνες τις στιγμές και να γίνουν μάθημα στις επόμενες γενιές.

Οι καλλιτέχνες αναζητούσαν νέους τρόπους έκφρασης. Εγκατέλειψαν την άκαμπτη στάση των αγαλμάτων και πέτυχαν να αποδώσουν ζωντάνια και κινητικότητα στα έργα τους. Η νέα τεχνοτροπία ονομάστηκε « αυστηρός ρυθμός » μετά την εγκατάλειψη του αρχαϊκού χαμόγελου. Εδώ περνάμε από την αρχαϊκή εποχή στην κλασική εποχή ύστερα από τις αρνητικές επιδράσεις που είχε ο πόλεμος στην ψυχολογία των ανθρώπων. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 177 – 178)

· 3^{ΟΣ} ΟΡΟΦΟΣ

Η αίθουσα του Παρθενώνα

Η έκθεση κορυφώνεται στον τρίτο όροφο, ο οποίος διαμορφώθηκε ειδικά για να εισέρθουν τα γλυπτά του Παρθενώνα. Μοιάζει σαν μία γυάλινη αίθουσα που αναπτύσσεται γύρω από έναν ορθογώνιο πυρήνα. Στους εξωτερικούς τοίχους έχουν τοποθετηθεί οι ανάγλυφοι λίθοι της ζωφόρου. Οι κίονες έχουν τον ρυθμό των κίωνων του Παρθενώνα. Στην αίθουσα βρίσκονται τα μαρμάρινα γλυπτά και τα γύψινα αντίγραφα των εκθεμάτων που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο αλλά και σε άλλες αίθουσες άλλων μουσείων του εξωτερικού. Το στοιχείο του γυαλιού εξασφαλίζει τον φυσικό φωτισμό αλλά και την επαφή του χώρου από τον οποίο προήρθαν τα γλυπτά. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 187)

Εικόνα 18 Άποψη της " αίθουσας του Παρθενώνα ".

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τον 5^ο αιώνα η Αθήνα είχε ηγετική δύναμη, ο πληθυσμός της άρχισε να αυξάνεται, η δημοκρατία είχε ενισχυθεί και πολιτικός ηγέτης ήταν ο Περικλής, ένα χαρισματικό άτομο. Εκμεταλλευόμενος την ναυτική υπεροχή της Αθήνας η πόλη άκμασε.

Ο Περικλής, γόνος παλιάς αριστοκρατικής οικογένειας και αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης, συνέχισε τις μεταρρυθμίσεις των προηγούμενων και δημιούργησε ένα σύστημα διακυβέρνησης με τον όνομα άμεση δημοκρατία. Ενίσχυσε την εξουσία της Βουλής και της Εκκλησίας του Δήμου, επέβαλε την λήψη αποφάσεων με δημοκρατικό τρόπο, επέκτεινε το δικαίωμα του εκλέγεσθαι σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, διευκόλυνε την συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Η δύναμη της πόλης αυξήθηκε, αναπτύχθηκε το εμπόριο και η βιομηχανία και πραγματοποιήθηκαν μεγάλα οικοδομικά έργα.

Η Αθήνα απέκτησε μεγάλη στρατιωτική και πολιτική δύναμη και η Ακρόπολη έγινε το σύμβολο της δύναμης της Αθήνας. Τα αναθήματα ήταν πολλά και στις γιορτές, όπως στα Παναθήναια, το κοινό είχε την ευκαιρία να θαυμάσει αυτόν τον πλούτο. Όμως, τα είχε ήταν γκρεμισμένα. Έτσι, ο Περικλής αποφάσισε να ανασυγκροτηθεί ο χώρος. Κατασκευάστηκε μία είσοδος, τα Προπύλαια, έναν σύνθετο ναό για την Αθηνά και τον Ερεχθέα, το Ερέχθειο, έναν ναό για την θεά Αθηνά Νίκη και τον Παρθενώνα. Οι εργασίες ξεκίνησαν το 447 π.Χ. και ολοκληρώθηκε το 431π.Χ.. Ο Περικλής πέθανε στην διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 190 – 191)

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ

Η κατασκευή του Παρθενώνα ξεκίνησε το 448 π.Χ. Σχεδιαστές του ήταν ο Ικτίνος και ο Καλλικράτης. Επόπτης και συντονιστής του έργου ήταν ο Φειδίας, ένα γλύπτης με μεγάλο ταλέντο και προσωπικός φίλος του Περικλή. Τα εγκαίνια έγιναν το 438 π.Χ. όταν γιορτάζονταν τα Μεγάλα Παναθήναια. Ο Παρθενώνας είναι ένα οικοδόμημα με πολλά νέα στοιχεία. Όλος ο ναός ήταν κατασκευασμένος από λευκό μάρμαρο της Πεντέλης. Είχε μήκος 69,51 μέτρα, πλάτος 30,86 μέτρα και ύψος 13,72 μέτρα. Ήταν δωρικού ρυθμού με πολλά ιωνικά στοιχεία, όπως κίονες, ζωφόροι. Ο σηκός ήταν χωρισμένος σε δύο διαμερίσματα που δεν επικοινωνούσαν μεταξύ τους. Η κύρια είσοδος ήταν στα ανατολικά και οδηγούσε στο κύριο μέρος του χώρου όπου φιλοξενούσε το άγαλμα της Αθηνάς. Στα δυτικά υπήρχε και άλλη μία είσοδος οδηγώντας σε ένα μικρότερο δωμάτιο, τον οπισθόδομο. Το διαμέρισμα ονομαζόταν παρθενώνας. Έτσι το ονόμαζαν οι Αθηναίοι πολίτες και αργότερα δόθηκε σε ολόκληρο το κτίριο. Ο σηκός ήταν με κιονοστοιχία γύρω – γύρω, δωρικού ρυθμού, με οχτώ κίονες στη στενές του πλευρές και δεκαεπτά στις μακριές πλευρές. Ο Παρθενώνας ήταν το κύριο μνημείο της Αθήνας. Αυτό προκύπτει από τον εσωτερικό διάκοσμο, το μέγεθος και την τελειότητα της κατασκευής. Ένα θησαυροφυλάκιο γεμάτο πολύτιμα εκθέματα φτιαγμένα από χρυσό, ασήμι, χαλκό και ελεφαντόδοντο.

Ο ναός διατηρήθηκε σχεδόν 700 χρόνια. Τον 4^ο αιώνα ο ναός κάηκε από πυρκαγιά, πιθανώς από εμπρησμό. Τον 6^ο αιώνα μετασκευάστηκε σε χριστιανική εκκλησία. Τότε, καταστράφηκαν αγάλματα του ανατολικού αετώματος και μορφές από τις μετόπες που δεν διακρίνονταν τα θέματα του ναού.

Τον 11^ο – 12^ο αιώνα η εκκλησία του Παρθενώνα, γνωστή πλέον ως η Παναγία η Αθηνιώτισσα, κατέληξε σε πανελλήνιο προσκύνημα. Το 1018 επισκέφθηκε το χώρο ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Βασίλειος ο Βουλγαροκτόνος. Το 1205 η Ακρόπολη περνά στα χέρια των Φράγκων και ο Παρθενώνας από χριστιανική εκκλησία γίνεται καθολική εκκλησία. Έτσι, το 1458 ο ναός μεταμορφώθηκε σε μουσουλμανικό τέμενος. Όλο αυτό το διάστημα δεν έγιναν σπουδαίες αλλαγές ώστε να επηρεάσουν τα εκθέματα. Όμως, το 1687 με την εισβολή των Ενετών ο Παρθενώνας ανατινάχτηκε από μία οβίδα η οποία κατέστρεψε μεγάλο μέρος των γλυπτών.

Από τότε το μνημείο λεηλατήθηκε από τον βρετανό πρεσβευτή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας Elgin. Αφαίρεσε όσα γλυπτά μπορούσε ανάμεσά τους και άπειρα μέτρα από τη ζωφόρο. Οι λίθοι της ζωφόρου αποτελούσαν δομικά στοιχεία κι έτσι αφαίρεσαν μόνο την εξωτερική όψη του κτιρίου. Όλα τα γλυπτά κατέληξαν στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 194 - 199)

Εικόνα 19 Παρθενώνας.

ΤΑ ΓΛΥΠΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

Ο Παρθενώνας είχε τον πλουσιότερο διάκοσμο όλων των αρχαίων ναών. Οι ενότητες του ναού ήταν τρεις, οι μετόπες, οι ζωφόροι και τα αετώματα. Όλα τα γλυπτά ήταν λαξευμένα σε μάρμαρο Πεντέλης συμπληρωμένα με χρώματα. Ο Φειδίας συνεργάστηκε με τους μαθητές του, Αγοράκριτο, Αλκαμένη, Κολώτη, Κρησίλα κι άλλους σημαντικούς τεχνίτες. Ο ίδιος ασχολήθηκε με την κατασκευή του χρυσελεφάντινου αγάλματος της Αθηνάς Παρθένου. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 200)

ΟΙ ΜΕΤΟΠΕΣ

Μετόπες ονομάζονται οι ορθογώνιες πλάκες που σε έναν ναό δωρικού ρυθμού εναλλάσσονται με τρίγλυφα. Ο Παρθενώνας ήταν ο μοναδικός ναός που είχε ανάγλυφες παραστάσεις και στις 92 μετόπες. Ήταν τα πρώτα μέλη που τοποθετήθηκαν στο κτίριο. Πήραν μέρος πολλοί και διαφορετικοί τεχνίτες κι αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να υπάρχουν μικρές διαφορές. Κάθε πλευρά του ναού είχε και το δικό της θέμα.

Στην ανατολική πλευρά, που ήταν και η πιο επίσημη, παρουσιάζεται η μάχη των θεών του Ολύμπου με τους Γίγαντες. Ο Διόνυσος, η Αθηνά, ο Ποσειδώνας, η Ήρα με το άρμα του Δία και άλλοι θεοί νικούν τους Γίγαντες

Στη δυτική πλευρά παρουσιάζεται ο αγώνας των νέων Αθηναίων και του Θησέα ενάντια στις Αμαζόνες. Οι Αμαζόνες ήταν μία γυναικεία φυλή πολεμιστριών που κατοικούσε στον Πόντο. Ο Θησέας ερωτεύτηκε και απήγαγε την βασίλισσα Αντιόπη και έτσι οι Αμαζόνες εισέβαλαν στην Αθήνα. Δυστυχώς οι Αμαζόνες νικήθηκαν με μεγάλες απώλειες.

Στη βόρεια πλευρά παρουσιάζεται η άλωση της Τροίας. Αφορμή για την εκστρατεία ήταν η αρπαγή της Ελένης, από τον Πάρι, συζύγου του βασιλιά της Σπάρτης Μενέλαου. Η πολιορκία της Τροίας κράτησε δέκα χρόνια. Συμπαραστάτης και καθοδηγητής των Ελλήνων ήταν η θεά Αθηνά όπου εικονίζεται στην αριστερή μετόπη να κατεβαίνει από το άρμα της. Στις υπόλοιπες μετόπες παρουσιάζονται θεοί και ήρωες από τον Τρωικό πόλεμο.

Στην νότια πλευρά εικονίζεται η μάχη των Λαπιθών, λαού της Θεσσαλίας, ενάντια στους Κενταύρους, που είναι και το κύριο θέμα. Οι Κένταυροι μέθυσαν στο γάμο του βασιλιά Πειρίθου και προσπάθησαν να πάρουν τις γυναίκες των Λαπιθών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη συμπλοκή και νικητές βγήκαν οι Λάπιθες. Σε κάθε μετόπη προβάλλεται ένας Κένταυρος με έναν Λαπίθη. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 202 – 209)

ΤΑ ΑΕΤΩΜΑΤΑ

Αετώματα είναι οι χώροι που σχηματίζουν τα γείσα της στέγης. Η ονομασία οφείλεται στο τριγωνικό σχήμα που θυμίζει αετό με ανοιχτά φτερά. Στον Παρθενώνα υπάρχουν 50 αγάλματα και από τις δύο πλευρές, ακόμα και σε αυτές που δεν έχουν άμεση ορατότητα, καλά δουλεμένα συνέθεταν σκηνές από τους μύθους της θεάς Αθηνάς. Δυστυχώς, λόγω των συνθηκών και των ζημιών του μνημείου πολλά γλυπτά καταστράφηκαν, άλλα έσπασαν σε μικρά κομμάτια και άλλα ακρωτηριάστηκαν. Τα αυθεντικά κάποιων εκθεμάτων βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο.

Στην ανατολική πλευρά που είναι και η κύρια είσοδος του ναού εικονιζόταν η γέννηση της Αθηνάς από το κεφάλι του Δία. Τα αγάλματα της Αθηνάς και του Δία δεν σώζονται. Στα σωζόμενα γλυπτά παρατηρούνται η Άρτεμις καθώς και η Δήμητρα με την κόρη της Περσεφόνη καθιστές. Η ανδρική μορφή αποδίδεται στον Ήφαιστο. Η τρεις μορφές, η μία δίπλα στην άλλη, είναι η Εστία, η Διώνη και η κόρη της Αφροδίτης ξαπλωμένη ξέγνοιαστη στην αγκαλιά της μητέρας της.

Στη δυτική πλευρά εικονιζόταν η Αθηνά και ο Ποσειδώνας για το ποιος θα αναλάβει την προστασία της πόλης. Ο αγώνας έγινε στην Ακρόπολη μπροστά στους βασιλείς Κέκροπα και Ερεχθέα. Δέχτηκαν το δικό της δώρο, το δέντρο της ελιάς, αντί του θαλασσινού νερού που

έκανε προσφορά ο Ποσειδάνας. Στο κέντρο υπάρχουν τα δύο άρματα. Το άρμα της Αθηνάς το οδηγούσε μία Νίκη και το άρμα του Ποσειδάνα η σύζυγός του Αμφιτρίτη. Η Ίριδα και ο Ερμής, οι αγγελιοφόροι των θεών, αναγγέλλουν τη λήξη του αγώνα. Η Πάνδροσος αγκαλιάζει τον πατέρα της. Επίσης, εικονίζεται η κόρη του Ερεχθέα με τους δίδυμους γιους της. Οι γωνίες του αετώματος κλείνουν με τους δύο ποταμούς που περικύκλωναν την Αθήνα, τον Κηφισό και τον Ιλισσό. Επίσης, υπάρχουν και τα ακρωτήρια στο ναό, με αγάλματα Νίκης και ανθέμια. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 210 – 214)

Η ΖΩΦΟΡΟΣ

Η ζωφόρος είναι μία συνεχής ζώνη με ανάγλυφες αναπαραστάσεις. Η ζωφόρος ιωνικού ρυθμού είναι ένα τολμηρό εγχείρημα σε έναν ναό δωρικού ρυθμού. Κατασκευάστηκε μεταξύ 442 – 438 π.Χ. και εικονίζεται η πομπή των Μεγάλων Παναθηναίων, της σημαντικότερης γιορτής της πόλης. Η γιορτή γινόταν κάθε τέσσερα χρόνια, διαρκούσε οχτώ μέρες και περιλάμβανε τελετές, θυσίες, μουσικούς και αθλητικούς αγώνες. Οι νικητές έπαιρναν ως έπαθλο λάδι μέσα σε αμφορείς, πήλινα αγγεία διακοσμημένα με την μορφή της Αθηνάς και με άλλα αγωνίσματα. Η πιο επίσημη ημέρα ήταν η 28^η, ημέρα των γενεθλίων της θεάς. Εκείνη την ημέρα όλοι οι κάτοικοι της Αθήνας, άνδρες, γυναίκες, δούλοι ανέβαιναν στην Ακρόπολη για να προσφέρουν τα δώρα τους, εκατό βόδια και έναν καινούριο πέπλο. Τον πέπλο τον ύφαιναν για εννιά μήνες οι Εργαστίνες, μάλλινο ύφασμα κεντημένο με σκηνές γιγαντομαχίας. Η πομπή ξεκινούσε με την ανατολή του ήλιου.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα αποτελείται από 115 λίθους που φτάνουν τα 160 μέτρα. Στην εξωτερική πλευρά των πλακών παρουσιάζονται 378 ανθρώπινες μορφές και 220 ζώα, κυρίως άλογα.

Στην δυτική πλευρά εικονίζεται η προετοιμασία των ιππέων για την έναρξη της πομπής. Ιππείς παρουσιάζονται να δένουν τα σανδάλια τους, να συζητούν, να περνούν τα ηνία στα άλογα, να δαμάζουν.

Στην βόρεια πλευρά συνεχίζουν οι ιππείς να δαμάζουν τα άλογα. Γίνεται λόγος για 60 ιππείς χωρισμένους σε δέκα ομάδες. Στη διάρκεια του αγώνα οι αθλητές αφού ήταν κατάλληλα εξοπλισμένοι πηδούσαν και ξανανέβαιναν στο άρμα το οποίο κινούνταν με μεγάλη ταχύτητα. Γέροντες με κλαδιά ελιάς, μουσικοί με αυλούς και κιθάρες, νέοι με αγγεία γεμάτα νερό βαδίζουν πίσω από τα ζώα τα οποία θα θυσιάζονταν, όπως αγελάδες και κριάρια.

Στην νότια πλευρά μία ομάδα ιππέων συνεχίζει την πομπή. Ένας τελετάρχης εποπτεύει την ροή της τελετής. Ακολουθούν δέκα ομάδες ιππέων οι οποίοι είναι ντυμένοι με διαφορετικά ρούχα και καλπάζουν άλλοι ήρεμοι και άλλοι με πιο έντονο ρυθμό.

Στην ανατολική πλευρά, στο κέντρο, στην είσοδο του ναού, πέντε πρόσωπα αποτελούν μία σκηνή που ακόμη δεν έχει δοθεί ερμηνεία. Ίσως, να απεικονίζεται η κορύφωση της πομπής των Παναθηναίων, η τελετή παράδοσης του πέπλου στη θεά Αθηνά. Στα αριστερά δύο κοπέλες μεταφέρουν στα κεφάλια καθίσματα με διπλωμένα υφάσματα και ετοιμάζονται να τα παραδώσουν στην ιέρεια της Αθηνάς. Στα δεξιά ένας άνδρας κρατά ένα ύφασμα μαζί με ένα μικρό παιδί.

Δεξιά και αριστερά της κεντρικής σκηνής οι θεοί του Ολύμπου κάθονται σε скаμνιά και συνομιλούν. Στα αριστερά ο Δίας με το σκήπτρο του να κάθεται στο θρόνο του και δίπλα του η σύζυγός του Ήρα. Ακολουθούν ο Άρης με το δόρυ του, η Δήμητρα με τον πυρσό, ο Διώνυσος με ένα κλαδί κισσού και ο Ερμής με ένα καπέλο στα πόδια του. Στα δεξιά η Αθηνά με τον πέπλο και ο Ήφαιστος με το ραβδί. Στη συνέχεια ο Ποσειδώνας με την τρίαινα, ο Απόλλωνας με ένα κλωνάρι δάφνης, η Άρτεμις με τόξο και η Αφροδίτη με τον Έρωτα ακουμπισμένο στα γόνατά της. Η δημιουργία αυτής της σύνθεσης αποδίδεται στον γλύπτη Αλκαμένη. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 217, 220 – 221, 224, 230 - 236)

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ

Ο Παρθενώνας κατασκευάστηκε για να στεγάσει το ογκώδες και γιγαντιαίο χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου. Είναι έργο του Φειδία που κανένα άλλο δεν του έμοιαζε. Το άγαλμα δε σώθηκε όμως είναι γνωστό από τα έγγραφα του περιηγητή Πausανία. Πιστεύεται ότι καταστράφηκε στη μεγάλη φωτιά που ξέσπασε και διέλυσε τον ναό.

Η Αθηνά Παρθένος, που Παρατηρούσε κανείς μόνο στις γιορτές μέσα από ανοιχτές πόρτες, ήταν μία επιβλητική μορφή που συνδύαζε πολλά υλικά. Το άγαλμα της θεάς είχε ύψος 13 ύψος μαζί με το βάθρο του. Το βάθρο παρουσιάζει τους θεούς του Ολύμπου να παρακολουθούν τη γέννηση της πρώτης γυναίκας του κόσμου, της Πανδώρας.

Εικόνα 20 Το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου.

Ο Φειδίας δημιούργησε το άγαλμα από χρυσό και ελεφαντοστό το οποίο στερέωσε πάνω σε ξύλο. Με ελεφαντόδοντο αποδίδονται τα γυμνά σημεία του αγάλματος όπως πρόσωπο και χέρια ενώ με χρυσό το φόρεμα, τα μαλλιά και τα όπλα της. Το ελεφαντοστό για να διατηρηθεί χρειαζόταν υγρασία. Έτσι, μπροστά από το άγαλμα υπήρχε μία δεξαμενή με νερό. Τότε, λειτουργούσαν οι δημοκρατικοί θεσμοί κι έτσι τα δαπανηρά εκθέματα αναγράφονταν η σε μαρμάρινες στήλες και δημοσιοποιούνταν στην Ακρόπολη. Ο χρυσός είχε βάρος 44 τάλαντα, 1.140 κιλά.

Η θεά Αθηνά ήταν όρθια, οπλισμένη, αυστηρή, ενσαρκώνοντας τη δύναμη και το μεγαλείο της πόλης που προστάτευε, την Αθήνα. Ήταν ντυμένη με μακρύ πέπλο και στο στήθος της είχε αιγίδα με Το κεφάλι της Γοργούς στο κέντρο. Στο κεφάλι φορά κράνος διακοσμημένο με ζώα και μυθικά όντα: ελάφια, φερωτά άλογα και μία Σφίγγα. Στη δεξιά παλάμη κρατούσε μία χρυσελεφάντινη Νίκη, ύψους 1,80 μέτρα περίπου και στο αριστερό χέρι κρατούσε το δόρυ και την ασπίδα της. Μέσα από την ασπίδα υπάρχει τυλιγμένο το ιερό φίδι της, ο οικουρός όφις της Ακρόπολης. Στα σανδάλια και στην ασπίδα της παρουσιάζονται οι Γιγαντομαχίες, όπως και στις μετόπες του Παρθενώνα. Ο Φειδίας καταδικάστηκε και

εγκατέλειψε την Αθήνα. Κατέφυγε στην Πελοπόννησο που δημιούργησε το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία για τον ναό της Ολυμπίας, ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 238 - 239)

· 1^{ΟΣ} ΟΡΟΦΟΣ ΔΥΤΙΚΑ

Τα άλλα μνημεία του προγράμματος του Περικλή

Μετά την αίθουσα του Παρθενώνα, ο επισκέπτης επιστρέφει στον πρώτο όροφο. Στο δυτικό τμήμα παρουσιάζονται έργα από το υπόλοιπο μνημείο και κάποια από αυτά βρέθηκαν μετά τον θάνατό του. Η έκθεση περιλαμβάνει γλυπτά από τα Προπύλαια, από τον ναό της Αθηνάς Νίκης και από το Ερέχθειο. Στην ενότητα των Προπυλαίων εκτίθενται αρχιτεκτονικά μέλη από την είσοδο της Ακρόπολης καθώς και γλυπτά που ήταν στημένα εκεί στην αρχαιότητα. Στην ενότητα της Αθηνάς Νίκης παρουσιάζονται γλυπτά από τη ζωφόρο και το αέτωμα. Η ενότητα του Ερεχθείου περιλαμβάνει τα γλυπτά της ζωφόρου και επιγραφές με τα ονόματα των γλυπτών που εργάστηκαν εκεί. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 241)

ΤΑ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Από την Μυκηναϊκή εποχή η κορυφή της Ακρόπολης προστατεύονταν με τείχος που τροποποιήθηκαν και έχουν διατηρηθεί μέχρι το 480 π.Χ. Μετά τους Περσικούς πολέμους με πρωτοβουλία του Θεμιστοκλή κατασκευάστηκε νέα οχύρωση.

Τα Προπύλαια χτίστηκαν ανάμεσα στο 437 – 431 π.Χ. από τον αρχιτέκτονα Μνησικλή. Το αρχικό σχέδιο, πρωτοποριακό από αρχιτεκτονικής και καλλιτεχνικής άποψης, δεν ολοκληρώθηκε ποτέ και ίσως να σταμάτησε στην έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου. Ήταν ένα σύνθετο οικοδόμημα με μία είσοδο και δύο πτέρυγες. Στο κεντρικό κτίριο χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία του δωρικού και του ιωνικού ρυθμού, στοιχεία που παρατηρούνται και στον Παρθενώνα. Η πρόσβαση γινόταν από πέντε πύλες. Η μεσαία πύλη ήταν φαρδύτερη για να διευκολύνει την έκβαση των Παναθηναίων και των ζώων που θυσιάζονταν. Η οροφή καλύπτονταν με πλάκες διακοσμημένες με χρυσά αστέρια σε ένα γαλάζιο φόντο. Στη βόρεια πλευρά υπήρχε ένα μεγάλο δωμάτιο γνωστό και ως Πινακοθήκη. Ο Πausanias αναφερόταν στους πίνακες ζωγραφικής με θέματα από το μυθικό και ιστορικό παρελθόν της Αθήνας. Ίσως, εκεί ξεκουράζονταν οι επισκέπτες. Η νότια πλευρά αρχικά θα ήταν ίδια με την βόρεια αλλά κατασκευάστηκε μία στοά καθώς υπήρχε ο ναός της Αθηνάς Νίκης.

Στα Προπύλαια είχαν τοποθετηθεί έργα σπουδαίων καλλιτεχνών, όπως ο Προπύλαιος Ερμής που δημιουργήθηκε το 430 π.Χ. πιστό αντίγραφο του Αλκαμένη που είναι η ερμαϊκή στήλη. Οι Ερμαί ήταν λίθινες στήλες με προτομές του Ερμή. Στην αρχαιότητα οι άνθρωποι πίστευαν σε αυτές τις πλάκες και τις θεωρούσαν ιερές. Πίστευαν ότι είχαν προστατευτικές ιδιότητες και τις τοποθετούσαν δίπλα σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 244 – 245)

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΝΙΚΗΣ

Ο Πελοποννησιακός πόλεμος μεταξύ της Αθήνας και της Σπάρτης είχε ως αποτέλεσμα να διακοπούν οι διαδικασίες ολοκλήρωσης των Προπυλαίων. Όμως, τα πράγματα ανατράπηκαν κι έτσι άρχισε να κατασκευάζεται ο μικρός ναός της Αθηνάς Νίκης, της θεάς που έδινε τη νίκη στους πολεμικούς αγώνες. Χρονολογείται στο 426 με 421 π.Χ.

Ο ναός στεγάζει το άγαλμα της θεάς για το οποίο υπάρχουν ελάχιστες πληροφορίες. Σύμφωνα με τον περιηγητή Ηλιόδωρο παρίστανε την Αθηνά να κρατά κράνος στο αριστερό χέρι και ένα ρόδι στο δεξί. Το κτίριο ήταν ιωνικού ρυθμού από μάρμαρο Πεντέλης και είχε ανάγλυφη ζωφόρο. Στην ανατολική πλευρά εικονίζονται οι θεοί του Ολύμπου γύρω από τον Δία ο οποίος κάθεται στον θρόνο του. Ανάμεσα βρίσκεται η Αθηνά, ο Ποσειδώνας, η Αφροδίτη, ο Έρωτας, η Δήμητρα, η Περσεφόνη. Σε άλλες πλευρές αναπαριστώνται μάχες Ελλήνων με Πέρσες και μάχες μεταξύ Ελλήνων. Στην νότια πλευρά εικονίζεται η μάχη των Ελλήνων ενάντια στους Πέρσες όπου και νίκησαν στη μάχη του Μαραθώνα 490 π.Χ. Στη μάχη αυτή πρωτοστατούν οι Αθηναίοι που η νίκη τους διακοσμεί όλο τον διάκοσμο του ναού. Στη δυτική πλευρά απεικονίζεται η νίκη των Ολύμπιων θεών εναντίον των Γιγάντων και στην ανατολική πλευρά η νίκη των Αθηναίων εναντίον των Αμαζόνων.

Ο ναός διατηρήθηκε για πολλούς αιώνες. Στην Τουρκοκρατία το εσωτερικό του ναού χρησιμοποιήθηκε ως πυριτιδαποθήκη. Το 1686 μ.Χ. οι Τούρκοι διέλυσαν τον ναό για να χρησιμοποιήσουν το δομικό υλικό. Ο Ειγναπέσπασε τέσσερις λίθους οι οποίοι βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο. Τα ερείπια του ναού βρέθηκαν και αναστηλώθηκαν το 1835, λίγο μετά την απελευθέρωση του ελληνικού κράτους από τους Τούρκους. Πραγματοποιήθηκαν δύο ακόμα αναστηλώσεις, το 1940 και το 2010. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 248, 251, 254)

ΤΟ ΕΡΕΧΘΕΙΟ

Το Ερέχθειο αντικατέστησε τον ναό της Αθηνάς Πολιάδας αφού τμήμα του κατέστρεψαν οι Πέρσες το 480 π.Χ. Ήταν χώρος λατρείας. Εκεί κατέληγαν τα Παναθήναια και γίνονταν οι θυσίες. Χτίστηκε κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου και σχεδιάστηκε από τον Μνησικλή και ήταν το τελευταίο έργο που οραματίστηκε ο Περικλής. Το σχήμα του οφείλεται στην ανωμαλία του εδάφους αλλά και στην ανάγκη να προστατευτούν και να στεγαστούν πανάρχαιες λατρείες και μνημεία, όπως οι τάφοι των βασιλέων της Αθήνας.

Το κτίριο χωριζόταν σε δύο τμήματα, το ανατολικό και το δυτικό. Το ανατολικό τμήμα είναι αφιερωμένο στην Αθηνά και στεγάζει το ξύλινο άγαλμά της που οι Αθηναίοι την έντυσαν με τον πέπλο. Μπροστά έκαιγε η λυχνία που τροφοδοτούσαν με λάδι μία φορά το χρόνο, φυτίλι από ίνες που δεν καιγόταν ποτέ και ο καπνός του έφευγε ψηλά μέσα από έναν κορμό φοίνικα. Το δυτικό τμήμα είναι τρία μέτρα χαμηλότερο και ήταν αφιερωμένο στον Ποσειδώνα, στον Ήφαιστο και στον Βούτη. Στο ίδιο τμήμα κατοικούσε και το ιερό φίδι της Αθηνάς και του προσέφεραν μελόπιτα κάθε μήνα. Είχε δύο προστεγάσματα, ένα στη βόρεια πλευρά και ένα στη νότια πλευρά. Το πάνω μέρος του οικοδομήματος και στη βόρεια πλευρά υπήρχε ζωφόρος διακοσμημένη με μεμονωμένες ή ζεύγη μορφών θεών, ηρώων και θνητών. Όλη η ζωφόρος ήταν λαξευμένη σε λευκό μάρμαρο Πάρου, δουλεμένη από όλες τις πλευρές. Κάποιες σώθηκαν αλλά ακόμη περισσότερες χάθηκαν με αποτέλεσμα να μην γίνεται κατανοητό το νόημα. Οι μορφές που επικρατούν είναι περισσότερο γυναίκες με

παιδιά. Την οροφή της βόρειας πλευράς στήριζαν έξι κίονες ιωνικού ρυθμού. Η νότια πλευρά είναι πιο γνωστή. Αντί για κίονες έξι αγάλματα Κορών, οι Καρυάτιδες, στήριζαν την οροφή. Στέκονταν σε χαμηλό βαθύρα και κοιτούσαν προς την οδό που περνούσε η πομπή των Παναθηναίων. Κιονόκρανα ήταν τοποθετημένα στα κεφάλια των Κορών και συγκέντρωναν όλο το βάρος της οροφής. Οι Κόρες φορούν δωρικούς πέπλους με κατακόρυφες πτυχές που θυμίζουν τις ραβδώσεις των κίωνων. Τα πλούσια μαλλιά, πλεγμένα πίσω, πέφτουν στην πλάτη και στους ώμους καλύπτοντας τον λεπτό και αδύνατο λαιμό τους. Δεν έχει βρεθεί ο δημιουργός των Καρυάτιδων, όμως υπάρχουν σκέψεις ότι πρόκειται για έργο του Αλκαμένη, μαθητή και συνεργάτη του Φειδία.

Για τις Καρυάτιδες έχουν δοθεί πολλές ερμηνείες. Η επικρατέστερη και πιο πειστική είναι ότι αποτελούσαν το μνημείο του τάφου του Κέκροπα, το Κεκρόπειο, που βρισκόταν ακριβώς από κάτω. Απέδιδαν τιμές στον νεκρό βασιλιά με ρηγά αγγεία που κρατούσαν στο χέρι. Αντί κίωνων τοποθετήθηκαν αγάλματα γυναικών καθώς ήταν το αρχιτεκτονικό στοιχείο της αρχαϊκής εποχής. Η αρχική ονομασία ήταν Κόρες. Μεταγενέστερα ονομάστηκαν Καρυάτιδες από τον μύθο για τις κοπέλες από τις Καρυές της Λακωνίας.

Εικόνα 21 Οι Καρυάτιδες.

Το Ερέχθειο μετά το 21 π.Χ. επισκευάστηκε ύστερα από πυρκαγιά. Τον 7^ο αιώνα μετατράπηκε σε εκκλησία. Το 1803 αποσπάστηκε από τον ναό μία Καρυάτιδα από τον Elgin η οποία αντικαταστάθηκε από μία κολόνα. Η κλοπή της ήταν τόσο αισθητή που οι υπόλοιπες θρηνούσαν μέσα στη νύχτα το χαμό της αδερφής τους. Ακολούθησαν και άλλα. Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας το κτίριο χτυπήθηκε από τους Τούρκους και καταστράφηκε άλλη μία Καρυάτιδα. Οι πέντε υπόλοιπες Κόρες στεγάζονται στο Μουσείο της Ακρόπολης ενώ η μία στο Βρετανικό Μουσείο. Στη θέση των κομματιών που λείπουν έχουν τοποθετηθεί πιστά αντίγραφα. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 256 - 261)

· 1^{ΟΣ} ΟΡΟΦΟΣ ΒΟΡΕΙΑ

Από τον 5^ο αιώνα π.Χ. μέχρι το τέλος της αρχαιότητας

Η έκθεση του μουσείου ολοκληρώνεται στη βόρεια πλευρά του ορόφου με έργα θρησκευτικού, πολιτικού και κοινωνικού χαρακτήρα της Ακρόπολης. Υπάρχουν επτά θεματικές ενότητες. Ξεκινά με αφιερώματα της κλασικής πόλης και των ανθρώπων της. Στο κέντρο παρουσιάζονται εκθέματα από έναν ιερό ναό αφιερωμένο στην Άρτεμη Βραυρωνία, προστάτιδα των επιτόκων, των λεχώνων και των παιδιών. Άλλες δύο ενότητες προβάλλουν ψηφίσματα, επίσημα έγγραφα της Αθήνας. Στη μία ενότητα προβάλλονται ψηφίσματα για την εξωτερική πολιτική που άσκησε η Αθήνα και στην άλλη ενότητα ψηφίσματα προς τιμή των πολιτών. Η έκθεση ολοκληρώνεται με τις τρεις τελευταίες ενότητες. Περιλαμβάνουν έργα που ξεκινούν από τους Ελληνιστικούς χρόνους, μετά την εποχή της Ρωμαιοκρατίας και καταλήγουμε στην Ύστερη Αρχαιότητα. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 265)

ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΗΣ ΒΡΑΥΡΩΝΙΑΣ

Ο ναός της Αθηνάς Βραυρωνίας βρισκόταν κοντά στα Προπύλαια και στο ναό της Αθηνάς Νίκης. Στο δήμο της Βραυρώνας στεγαζόταν το ξύλινο άγαλμά της. Η ίδρυσή του αποδίδεται στον Πεισίστρατο.

Το ιερό της Ακρόπολης ήταν ένας περίβολος με στοά με δύο κλειστές πτέρυγες στις πλευρές. Στο κέντρο βρίσκονταν αφιερώματα αλλά δεν σώθηκαν. Το μοναδικό που σώθηκε ήταν του καθιστού Ερμή, ο οποίος ακουμπούσε το χέρι του σε μία χελώνα, από το όστρακο της οποίας κατασκευαζόταν η λύρα, το μουσικό όργανο που εφηύρε.

Ο Πausanias όταν επισκέφθηκε την Ακρόπολη είδε το άγαλμα της θεάς. Το κεφάλι της ήταν αρκετά μεγάλο και εκτίθεται στο μουσείο της Ακρόπολης. Στον ναό υπήρχαν άλλα δύο αγάλματα και αφιερώματα γυναικών, κι αυτό γιατί ασκούσαν λατρεία μόνο οι γυναίκες. Υπήρχαν ακόμα στήλες και ανέγραφαν τα αφιερώματα. Στη μία πλευρά της στήλης αναγράφονταν τα χρυσά αντικείμενα και στην άλλη πλευρά τα χάλκινα αντικείμενα καθώς και τα γυναικεία ενδύματα.

Η Άρτεμη Βραυρωνία ήταν προστάτιδα των επιτόκων, των λεχώνων και των παιδιών. Έτσι, όσες γυναίκες είχαν τάξει το παιδί τους στη θεά είχαν καλό τοκετό. Η πιο επίσημη γιορτή της, τα Μεγάλα Βραυρώνια, γίνονταν κάθε πέντε χρόνια. Ιδιαίτερη ήταν η μία λατρεία που είχε η θεά. Ήταν η αρκτεία. Προέρχεται από τη λέξη άρκτος, που ήταν η αρκούδα, και ήταν το αγαπημένο της ζώο. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας κορίτσια μέχρι δέκα ετών ζούσαν στο ιερό. Τα κορίτσια αποκαλούνταν άρκτοι, έπαιρναν μέρος στις μεγάλες γιορτές, συμμετείχαν στους λατρευτικούς χορούς γύρω από το βωμό κρατώντας αναμμένες δάδες και φορώντας κίτρινους χιτώνες. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 268 - 271)

ΤΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Τον 2^ο αιώνα, όταν επισκέφθηκε ο περιηγητής Πausανίας την Ακρόπολη ήταν ένας χώρος – μουσείο και αποτελούσε χώρο λατρείας. Μεγάλα οικοδομήματα και αφιερώματα άλλαξαν τη φυσιογνωμία του χώρου. Τον 5^ο αιώνα λιγότερο οι ιδιώτες και περισσότερο η πολιτεία αφιέρωναν μαρμάρινα και χάλκινα αγάλματα που απεικόνιζαν την θεά Αθηνά Και άλλες θεότητες, ακόμα και σημαντικές προσωπικότητες της πόλης. Ελάχιστα από αυτά έχουν βρεθεί και διατηρούνται μέχρι σήμερα. Στα σωζόμενα αγάλματα αναγνωρίζονται ένα άγαλμα καθιστής θεάς, ίσως της Αφροδίτης Πανδήμου και γυναικεία μορφή που ίσως είναι η μία από τις δύο ερωμένες του Δία.

Κοντά στα Προπύλαια υπήρχε χάλκινο άγαλμα της Αθηνάς Υγείας, έργο του γλύπτη Πύρρου. Σύμφωνα με τον Πλούταρχο, αφιερώθηκε όταν ένας εργάτης θεραπεύτηκε μετά από πτώση ύστερα από παρέμβαση της θεάς που εμφανίστηκε στον ύπνο του Περικλή και τον θεράπευσε. Το άγαλμα αφιερώθηκε όταν στην περιοχή υπήρχε λοιμός κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου.

Ένα ακόμη αφιέρωμα ήταν το μεγάλο μεγέθους χάλκινο άγαλμα του Δούρειου Ίππου, που είχε στηθεί κοντά στην Άρτεμη Βραυρωνίας.

Το πιο επιβλητικό έργο σύμφωνα με τον Pausanias ήταν το χάλκινο άγαλμα της Αθηνάς Προμάχου. Ήταν η θεά που προστάτευε την πόλη. Το φιλοτέχνησε ο Φειδίας. Το άγαλμα βρισκόταν ανάμεσα στα Προπύλαια και στο Ερέχθειο και είχε ύψος εννιά μέτρα. Η κορυφή του κράνους και η μύτη του δόρατος άστραφταν τη μέρα από το φως του ήλιου και φαίνονταν από τη θάλασσα όσοι πλησίαζαν τον Πειραιά. Τον 5^ο αιώνα το άγαλμα μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη και αργότερα καταστράφηκε. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 272 - 276)

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Σε μία δημοκρατική Αθήνα οι πολίτες είχαν την ελευθερία να εκφράσουν την άποψή τους. Η Εκκλησία του Δήμου ψήφιζε τους νόμους και εξέδιδε τα ψηφίσματα αφού πρώτα ελεγχόταν από τη Βουλή και ή επικυρώνονταν ή απορρίπτονταν. Όλες οι αποφάσεις της Εκκλησίας του Δήμου και της Βουλής δημοσιοποιούνταν για την ενημέρωση των πολιτών, Αθηναίων και ξένων. Τα κείμενα των ψηφισμάτων που ήταν γραμμένα σε πάπυρους αντιγράφονταν σε λίθινες στήλες και δημοσιοποιούνταν στην Ακρόπολη.

Στις ανασκαφές που έγιναν τον 19^ο αιώνα βρέθηκε στην Ακρόπολη μεγάλος αριθμός ψηφισμάτων που σχετίζονταν με την εσωτερική και εξωτερική πολιτική της πόλης. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι υπολογισμοί των επιστατών, δηλαδή αξιωματούχοι στους οποίους η πολιτεία έχει αναθέσει την διαχείριση των δαπανών των έργων και της περιουσίας των ιερών. Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν ψηφίσματα που αφορούν τους όρους για τις συμμαχίες της Αθήνας με άλλες πόλεις – κράτη.

Κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου μεταξύ της Αθήνας και της Σπάρτης, οι Αθηναίοι με διπλωματικά τρόπο παραχώρησαν προνόμια σε πόλεις στρατιωτικής σημασίας και αργότερα αυξήθηκαν οι εισφορές με σκοπό να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες του πολέμου. Ο Αλκιβιάδης έκανε εκστρατεία στη Σικελία η οποία ήταν πολυδάπανη και καταστροφική.

Στις αρχές του 4^{ου} αιώνα η Σπάρτη ήθελε να επιβάλλει τη δική της ηγεμονία. Έτσι, η Αθήνα ίδρυσε τη Β' Αθηναϊκή Συμμαχία. Έπρεπε να υπάρξει ισοτιμία μεταξύ των πόλεων. Όμως, κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιήθηκε. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα πολλοί σύμμαχοι να επαναστατήσουν. Ακολούθησε πόλεμος που η Αθήνα δεν μπορούσε να επαναφέρει την τάξη, η Συμμαχία έχασε τα σημαντικότερα μέλη της και η πόλη άρχισε να αποδυναμώνεται. Τα ψηφίσματα που βρέθηκαν στην Ακρόπολη είχαν σχέση με τη διαδρομή και τους πολέμους που έκανε η Αθήνα για να υπερασπιστεί τα συμφέροντά της. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 278 - 281)

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΤΙΜΗΜΕΝΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΙ

Συχνά η Αθήνα εξέδιδε ψηφίσματα σε πολίτες της ή ξένους οι οποίοι προσέφεραν τις υπηρεσίες τους. Τα δημοσίευαν σε δημόσιους χώρους ώστε οι ενέργειές τους να γίνονται παράδειγμα προς μίμηση για όλους. Κάθε πολίτης έκανε διαφορετικές πράξεις και είχαν διαφορετικό τίμημα για τον καθένα. Οι τιμές έβγαιναν από την πολιτεία, τη Βουλή και την Εκκλησία του Δήμου. Ξεκινούσαν με δημόσια ευχαριστήρια και στεφάνια και κατέληγαν στην απονομή χρυσών στεφάνων. Στις μεγαλύτερες τιμές απονέμονταν χάλκινος ανδριάντας. Για τους μονάρχες των Ελληνιστικών βασιλείων και για τους Ρωμαίους αυτοκράτορες υπήρχαν άλλες τιμές. Τα αγάλματά τους στήνονταν στο εσωτερικό των ναών. Για παράδειγμα, στο σηκό του Παρθενώνα είχε στηθεί το άγαλμα του αυτοκράτορα Αδριανού δίπλα στην Αθηνά Παρθένο του Φειδία. Όσο πιο ανίσχυρη γινόταν πολιτικά γινόταν η Αθήνα τόσο μεγαλύτερες ήταν οι τιμές στους πολίτες της και στους ξένους. Στους ξένους ήταν μέρος της πολιτικής της πόλης και αφορούσαν πρόσωπα ισχυρών κέντρων. Η μεγαλύτερη τιμή που είχε αποδοθεί σε ξένο ήταν να είχε ίσα δικαιώματα με έναν αθηναίο πολίτη, νομική προστασία, κατοχή γης και οικίας, ελεύθερη πρόσβαση σε συνελεύσεις της Βουλής και της Εκκλησίας του Δήμου. Την ισχύ των ψηφισμάτων επικύρωνε η θεά Αθηνά. Μαζί της απεικονιζόταν ο τιμώμενος με την προστάτιδα της πόλης. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 282)

Η ΑΘΗΝΑ, Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΙΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Οι κτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ανατολή έφεραν ριζικές αλλαγές στον αρχαίο κόσμο. Όταν πέθανε, το 323 π.Χ. η αυτοκρατορία χωρίστηκε σε μικρότερα βασίλεια. Τα πάντα λειτουργούσαν από τους μονάρχες οι οποίοι είχαν την απόλυτη εξουσία η οποία ήταν δοσμένη από τους θεούς. Παρά το γεγονός ότι η ελληνική γλώσσα κυριαρχούσε, η εισβολή ανατολικών και αιγυπτιακών λατρειών άλλαξε ατ δεδομένα.

Η Αθήνα μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου βρέθηκε υπό την κυριαρχία των Μακεδόνων. Το 322 π.Χ. ο στρατηγός Αντίπατρος κατέλαβε την πόλη και τους ανάγκασε να δεχτούν το ολιγαρχικό πολίτευμα. Το 357 π.Χ. ο γιος του διόρισε τον αθηναίο ρήτορα Δημήτριο Φαληρέα ως κυβερνήτη. Το 307 π.Χ. το πολίτευμα άλλαξε από τον Δημήτριο Πολιορκητή και οι Αθηναίοι του απένειμαν τιμές. Λάτρεψαν αυτόν και τον πατέρα του, Αντίγονο, ως σωτήρες και ύφαιναν τα πορτραίτα τους στον παναθηναϊκό πέπλο, δημιούργησαν δύο νέες φυλές, την Αντιγονίδα και την Δημητριάδα.

Η πόλη διεκδίκησε πολλές φορές την ανεξαρτησία της και την αλλαγή του πολιτεύματος σε δημοκρατικό. Την περίοδο που έκανε αυτές τις προσπάθειες η αυτονομία ήταν τυπική. Παρέμεινε το εκπαιδευτικό και πολιτιστικό κέντρο της Ελλάδας και όλοι οι σπουδαστές συνέρρεαν για να παρακολουθήσουν μαθήματα μεγάλων δασκάλων. Η παιδεία και η τέχνη υπήρξαν κληρονομιά του 5^{ου} αιώνα π.Χ. η οποία διατηρήθηκε. Έτσι, πολλοί ηγεμόνες των ελληνοιστικών βασιλείων δώρισαν στην πόλη ογκώδη κτίρια και αφιέρωσαν στην Ακρόπολη γλυπτά ακολουθώντας το παράδειγμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Ελάχιστα είναι τα σωζόμενα: το πορτραίτο του νεανικού προσώπου του Μεγάλου Αλεξάνδρου και ελάχιστες βάσεις αγαλμάτων με ανάγλυφες επιγραφές. Πολλά χάθηκαν όπως το χάλκινο σύμπλεγμα που απεικόνιζε τη μάχη των Ελλήνων ενάντια στους Γαλάτες. Αργότερα η Ελλάδα άρχισε να επηρεάζεται από την Ρώμη και της παραχωρήθηκε η Δήλος και τα κέρδη από το δουλεμπόριο. Τα κέρδη θόλωσαν τους Έλληνες και έγιναν πιστοί υποστηρικτές της Ρώμης. Έναν αιώνα αργότερα η Αθήνα άλλαξε στρατόπεδο και ακολούθησε τον βασιλιά του Πόντου Μιθριδάτη που άνοιξε πόλεμο κόντρα στη Ρώμη. Αυτή η κίνηση είχε καταστροφικά αποτελέσματα: ο ρωμαίος στρατηγός Σύλλας ύστερα από πολύμηνη πολιορκία κατέλαβε την πόλη, σκότωσε ένα μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού και ισοπέδωσε αρκετές περιοχές. Αυτό ήταν το οριστικό τέλος της αθηναϊκής δημοκρατίας. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 286 - 288)

ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΡΩΜΗ

Όταν η Αθήνα καταστράφηκε από τον στρατηγό Σύλλα ήταν εξαρτημένη από τη Ρώμη. Οι Ρωμαίοι γοητεύονταν από το παρελθόν και τα επιτεύγματα παραχώρησαν ειδικό καθεστώς αυτονομίας . Χάρη στο ενδιαφέρον που έδειξαν οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες και έπειτα από χορηγίες ιδιωτών η πόλη άρχισε να ανοικοδομείται, απέκτησε δημόσια κτίρια και παρέμεινε το κέντρο των γραμμάτων, της φιλοσοφίας και της τέχνης. Εκεί μαθήτευσαν πολιτικοί ηγέτες και πνευματικοί άνδρες, όπως ο Κικέρωνας, ο Οράτιος και ο Οβίδιος.

Η Ακρόπολη έγινε πηγή έμπνευσης για πολλούς γλύπτες και αρχιτέκτονες. Οι Ρωμαίοι επηρεάστηκαν και άρχισαν να συλλέγουν ελληνικά έργα τέχνης, είτε πρωτότυπα είτε αντίγραφα. Τα εργαστήρια γλυπτικής άκμαζαν και τα προϊόντα τους κατέκτησαν τις αγορές της Ρώμης αλλά και άλλων πόλεων. Η πόλη ευεργετήθηκε με πολλά οικοδομήματα. Άρχισε να επεκτείνεται, ολοκληρώθηκε ο ναός του Ολυμπίου Διός, κατασκευάστηκε η Βιβλιοθήκη και το Πάνθεον, έγιναν δρόμοι, γέφυρες και υδραγωγεία. Τέλος, ο Ηρώδης ο Αττικός δώρισε το Ωδείο και χρηματοδότησε το Παναθηναϊκό Στάδιο με μάρμαρο Πεντέλης. Η Ακρόπολη δεν απέκτησε κανένα οικοδόμημα καθώς ήθελαν να μην αλλοιωθεί ο χώρος. Η Ακρόπολη ήταν χώρος σεβασμού και τα αναθήματά της διατηρήθηκαν σε αντίθεση με άλλες πόλεις που τα αντικείμενά τους λεηλατήθηκαν και μεταφέρθηκαν σε άλλες χώρες. Επιπλέον, προστέθηκαν και άλλα εκθέματα όπως αγάλματα θεών, πορτραίτα αυτοκρατόρων, φιλοσόφων, ρητόρων και ιερέων. Με την επιδρομή των Ερούλων μεγάλο μέρος της πόλης αφανίστηκε. Πολλοί ναοί, δημόσια κτίρια, κατοικίες, λουτρά και επαύλεις μετατράπηκαν σε ερείπια. Τα μόνα μνημεία που διατηρήθηκαν και σώθηκαν ήταν αυτά της Ακρόπολης. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 290 – 293)

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ

Η καταστροφή της Αθήνας από τους Έρουλους ήταν τρομακτική για αρκετά χρόνια. Έτσι χρειάστηκε να αγωνιστεί αρκετά για να επιβιώσει μέσα από τα ερείπια. Οι Αθηναίοι ανύψωσαν ένα μικρό τείχος με τα υλικά των κατεστραμμένων κτιρίων που προστάτευε τις πλαγίες της Ακρόπολης. Η Αθήνα άρχισε να ανακάμπτει. Παρά την καταστροφή που δέχτηκε η πόλη η εκπαιδευτική δραστηριότητα δεν επηρεάστηκε καθόλου. Σπουδαίες προσωπικότητες μαθήτευσαν, όπως ο Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός και ο Βασίλειος ο Μέγας. Πριν την ολοκληρωτική ανασυγκρότηση ένα νέο πλήγμα ανέκοψε την πορεία της. Εισέβαλαν οι Βησιγόθοι οι οποίοι κατέστρεψαν πολλά οικοδομήματα. Παρά τις δυσκολίες η πόλη κατάφερε να σταθεί και πάλι στα πόδια της. Η Αθήνα αναδείχτηκε σημαντικό πνευματικό κέντρο παιδείας και διάνοησης.

Η οριστική επικράτηση του χριστιανισμού στην Αθήνα επισφραγίστηκε τον 6^ο αιώνα μ.Χ. από τον Ιουστινιανό. Ο αυτοκράτορας με διάταγμα απαγόρευσε τη διδασκαλία του Δικαίου και της Φιλοσοφίας. Η Ακαδημία έκλεισε, οι φιλόσοφοι άρχισαν να εγκαταλείπουν την Αθήνα. Ναοί μετατράπηκαν σε χριστιανικές εκκλησίες. Η έκταση της πόλης περιορίστηκε και ο πληθυσμός της μειώθηκε.

Μέχρι τα μέσα του 17^{ου} αιώνα τα μνημεία παραμένουν άθικτα. Τα Προπύλαια γνωρίζουν μεγάλη καταστροφή μετά από ισχυρή έκρηξη αποθηκευμένης πυρίτιδας που προκάλεσε η πτώση κερανού. Το 1686 οι Τούρκοι γκρεμίζουν το ναό της Αθηνάς Νίκης για να χρησιμοποιήσουν το υλικό στην ενίσχυση του τείχους. Σειρά είχε ο Παρθενώνας. Το βράδυ της 26^{ης} Σεπτεμβρίου μία από τις οβίδες του βενετσιάνου Morosini προκάλεσε έκρηξη της πυρίτιδας που ήταν αποθηκευμένη στο εσωτερικού. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να κοπεί ο ναός στα δύο καταστρέφοντας ένα μνημείο κλασικής εποχής. Για δύο μέρες ο βράχος της Ακρόπολης καιγόταν. Περνώντας στα χέρια των Βενετών προσπάθησαν να αποσπάσουν μεγάλο μέρος γλυπτών με σκοπό κάποια από αυτά να πέσουν στο έδαφος και να κομματιαστούν. Στη θέση ίδρυσαν ένα μικρό τζαμί.

Οι περιηγητές άρχισαν να επισκέπτονται την Ακρόπολη όλο και πιο συχνά με στόχο να αποσπάσουν κάποιο αρχαίο ως ενθύμιο. Η συστηματική λεηλασία άρχισε να γίνεται από τον πρεσβευτή της Μεγάλης Βρετανίας στην Κωνσταντινούπολη Thomas Bruce, λόρδο του Elgin, ο οποίος κατάφερε να αποσπάσει άδεια για έρευνα και όχι για απογύμνωση του μνημείου. Δυστυχώς, τα συνεργεία αφαίρεσαν μεγάλο αριθμό γλυπτών όπως μία από τις Καρυάτιδες, τέσσερις λίθους από τη ζωφόρο της Αθηνάς Νίκης και άλλα αρχαία. Ο τουρκικός λαός αποχώρησε οριστικά από τη χώρα στις 31 Μαρτίου 1833. Την επόμενη χρονιά η Ακρόπολη ανακηρύχθηκε αρχαιολογικός χώρος ανοίγοντας ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία της. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 300 - 305)

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΩΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Το τέλος του πολέμου μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων άφησε πίσω του ερείπια. Για να φυλαχτούν όλα τα ευρήματα αξιολογήθηκαν παλιά κτίρια. Αναστηλωτικές εργασίες έγιναν σε όλα τα μνημεία από Έλληνες και ξένους αρχαιολόγους και αρχιτέκτονες. Πραγματοποιήθηκαν ανασκαφές που έφεραν στο φως γλυπτά και άλλα αφιερώματα του ιερού. Οι εκτεταμένες ανασκαφές δημιούργησαν μεγάλες εκτάσεις χώματος. Για την αποθήκευση των αρχαιοτήτων χτίστηκε ένα μικρό μουσείο που αργότερα ανακαινίστηκε. Το 1964 οργανώθηκε η πρώτη μεταπολεμική έκθεση που είχε γλυπτά όπως τα γλυπτά του Παρθενώνα και οι Καρυάτιδες. Το 1998 έγινε η τελευταία ανακαίνιση και το 2007 το μουσείο έκλεισε με σκοπό τη μεταφορά των εκθεμάτων σε άλλο μουσείο.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα έγιναν αναστηλώσεις σε όλα τα κλασικά μνημεία. Οι καταστροφές που είχαν υποστεί τα μνημεία από φυσικές καταστροφές ή ανθρώπινες επεμβάσεις όπως σεισμούς, βανδαλισμούς, πυρκαγιές, είχαν ως αποτέλεσμα η αρχική τους μορφή να αλλοιωθεί. Η Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα ανοίχτηκε ένα νέο κεφάλαιο για την αναστήλωση κάθε μνημείου που βρίσκεται στον βράχο. Μέχρι το 2012 η αποκατάσταση του Παρθενώνα συνεχίζεται. Όσο καιρό γινόντουσαν οι εργασίες βγήκαν στο φως οχτώ βόρειες μετόπες οι οποίες εκτίθενται σ το μουσείο.

Τρεις γερανοί με βραχίονα 60 μέτρων έγιναν για έξι μήνες οι πυλώνες μίας αερογέφυρας για την ασφαλή μεταφορά των αρχαίων από το βράχο της Ακρόπολης στο νέο μουσείο. Στις 14 Οκτωβρίου 2007 προσγειώθηκε το πρώτο μεταλλικό κιβώτιο για να προστατεύει τα αγάλματα από διάφορα ατυχήματα. Έως το τέλος του Σεπτεμβρίου της επόμενης χρονιάς μεταφέρθηκαν πάνω από 4000 αρχαιότητες που κάποιες από αυτές έχουν βάρος τρεις τόνους. Με την ολοκλήρωση της μεταφοράς άρχισε και η νέα ζωή του Μουσείου Ακρόπολης. (Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, 2014: 306 - 311)

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

• ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

• Η ΕΡΕΥΝΑ & ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ

- **ΠΟΣΟΤΙΚΗ:** Σκοπός της ποσοτικής έρευνας είναι η εύρεση σχέσεων μεταξύ διαφόρων παραγόντων. Η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη συστηματική διερεύνηση φαινομένων με στατιστικές μεθόδους, μαθηματικά μοντέλα και αριθμητικά δεδομένα. Χρησιμοποιείται συνήθως αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων και επιδιώκεται γενίκευση σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Η συλλογή δεδομένων γίνεται με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια, κλίμακες και δοκίμια επιτευγμάτων.

- **ΠΟΙΟΤΙΚΗ:** Αυτοτελώς ή συμπληρωματικά προς τις ποσοτικές τεχνικές, η ποιοτική προσέγγιση στην έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση και κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων. Παρέχοντας τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πλούσιες πληροφορίες για το υπό εξέταση θέμα, η ποιοτική έρευνα αποτελεί την ενδεδειγμένη μεθοδολογία για να απαντηθούν τα ερωτήματα που σχετίζονται με το "Γιατί;" και το "Πώς;" των φαινομένων. Η ποιοτική προσέγγιση αποτελεί μια κατά βάση διερευνητική (exploratory) μέθοδο και αποτελεί την κατάλληλη μεθοδολογική επιλογή για να διερευνηθούν σε βάθος οι αναπαραστάσεις, οι στάσεις, οι αντιλήψεις, τα κίνητρα, καθώς και τα συναισθηματικά και συμβολικά/φαντασιακά δεδομένα και δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων. Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης δεν είναι απλώς η περιγραφή μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς αλλά η ολιστική κατανόηση. Η ποιοτική έρευνα διερευνά την εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν, εστιάζοντας πάντα στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό (αξιακό και ιδεολογικό) πλαίσιο (context) στο οποίο εγγράφεται. Χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας είναι το μικρό δείγμα συμμετεχόντων, η ανάλυση λόγου ή/και κειμένων.

- **ΜΕΙΚΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ:** η μεικτή προσέγγιση συνδυάζει την ποσοτική και ποιοτική μέθοδο, για να αξιοποιεί περισσότερο τα πλεονεκτήματα της κάθε μεθόδου και να αντιμετωπίζει πιο εύστοχα τις αδυναμίες της καθεμιάς.

• ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μελετώντας το θέμα της πτυχιακής κατέστη απαραίτητη η κατάρτιση ερωτηματολογίων που θα μας βοηθούσαν να αποκτήσουμε ολοκληρωμένη εικόνα για τη σχέση που αναπτύσσει ο επισκέπτης με το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης αναφορικά με την εκθεσιακή πολιτική και τις επικοινωνιακές πρακτικές του. Εφαρμόσαμε τη μεικτή μέθοδο (ποσοτική και ποιοτική έρευνα) για την προσέγγιση του θέματος σε έξι (6) ερωτήσεις, από τις οποίες οι τέσσερις (4) ήταν κλειστού τύπου και οι δύο (2) ανοιχτού τύπου, οι οποίες βάζουν τον επισκέπτη του μουσείου στη διαδικασία να συνειδητοποιήσει τους πολλαπλούς ρόλους που έχει ο χώρος αλλά και τον τρόπο που τον αντιλαμβάνεται. Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήματα που αφορούν το μουσειακό χώρο, τα μέτρα προστασίας των εκθεμάτων αλλά και

γενικές εντυπώσεις για το μουσείο και τις συλλογές. Παρακάτω παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο που στοιχειοθετήθηκε:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Φοιτήτρια: Αγγελή Μαρία

Τμήμα: Διοίκηση, οικονομία και επικοινωνία τουριστικών πολιτισμικών μονάδων

ΦΥΛΟ: Άρρεν

ΗΛΙΚΙΑ

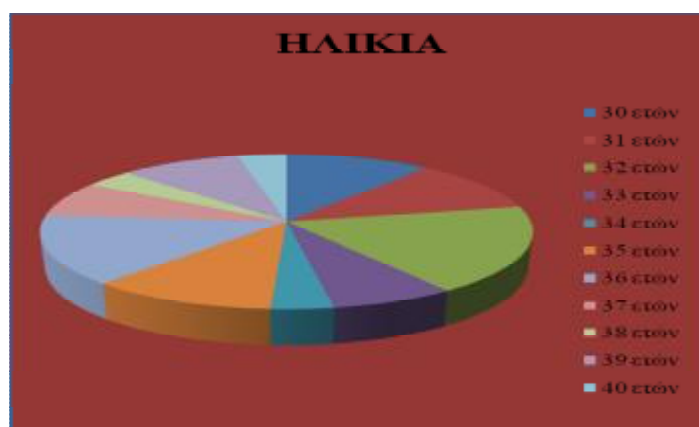
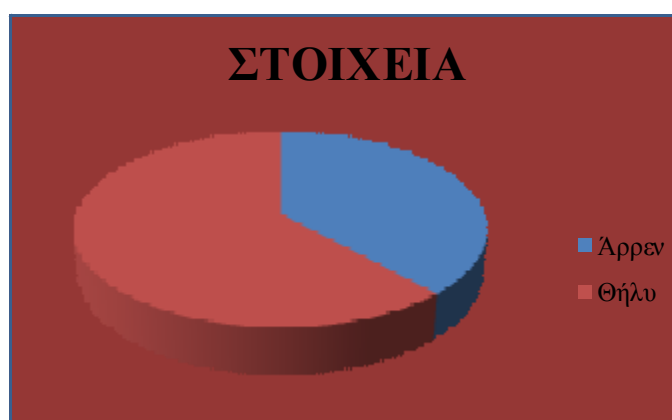
Θήλυ

- 1) Για ποιο λόγο επισκέπτεστε το μουσείο της Ακρόπολης;
 - για τη μόνιμη έκθεση του
 - για τις περιοδικές εκθέσεις
 - για τοπωλητήριο
 - για βόλτα μαζί με φίλους
- 2) Έχετε παρακολουθήσει τα εκπαιδευτικά προγράμματα του μουσείου; Αν ναι, αναφέρετε 2.
- 3) Τι γνώμη έχετε για:
 - την τιμή του εισιτηρίου: χαμηλή καλή υψηλή
 - τους εκθεσιακούς χώρους: άνετοι δυσλειτουργικοί
 - τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου
 - την πρόσβαση στο μουσείο: εύκολη δύσκολη
- 4) Έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των έργων και για την ασφάλεια στους εκθεσιακούς χώρους;
 - Ναι Όχι Ελάχιστα
- 5) Τα εκθέματα αντιπροσωπεύουν τον ελληνικό πολιτισμό; Πως αντιλαμβάνεστε την τοποθέτηση τους και ποια πορεία ακολουθείτε;
- 6) Πείτε μας, με λίγα λόγια, τις εντυπώσεις σας για το μουσείο, την ατμόσφαιρα και τους χώρους του, π.χ. πωλητήριο, καφετέρια.

Για να διεξαχθεί η έρευνα επικοινωνήσαμε με το μουσείο για τη σχετική αδειοδότηση. Αντιμετωπίσαμε δυσκολίες, καθώς δε μπορούσαμε να μοιράσουμε τα ερωτηματολόγια σε κανέναν χώρο του μουσείου. Ωστόσο, μας επέτρεψαν να πραγματοποιήσουμε την έρευνα έξω από την είσοδο του μουσείου της Ακρόπολης. Η ομάδα κοινού που επιλέξαμε κινήθηκε, ηλικιακά, μεταξύ 30 και 40 ετών.

Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε στην οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου. Απευθυνόμασταν και στα δύο φύλα, ενημερώνοντας ότι επρόκειτο για μία έρευνα που τεκμηριώνει την πτυχιακή μας εργασία. Με ευχάριστη διάθεση, άνδρες και γυναίκες, δέχτηκαν να βοηθήσουν και να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Συμπληρώθηκαν συνολικά πενήντα πέντε (55) ερωτηματολόγια. Υπήρχαν και καλές και μέτριες εντυπώσεις. Ακολούθως παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για κάθε ερώτηση:

Αρχικά, απάντησαν 21 άνδρες και 34 γυναίκες. Τα ποσοστά ήταν: α. 6 απαντήσεις ατόμων που ήταν 30 ετών, β. επίσης, 6 απαντήσεις ατόμων που ήταν 31 ετών, γ. μεγαλύτερο ποσοστό των 10 απαντήσεων ατόμων που ήταν 32 ετών, δ. ελάχιστα άτομα με μόνο 4 απαντήσεις από άτομα που ήταν 33 ετών, ε. μόλις 2 απαντήσεις από άτομα που ήταν 34 ετών, στ. 6 απαντήσεις σε άτομα που ήταν 35 ετών, ζ. μεγαλύτερο ποσοστό με 8 απαντήσεις από άτομα που ήταν 36 ετών, η. 4 απαντήσεις από άτομα που ήταν 37 ετών, θ. μόλις 2 απαντήσεις από άτομα που ήταν 38 ετών, ι. 5 απαντήσεις από άτομα που ήταν 39 ετών και κ. μόλις 2 απαντήσεις από άτομα που ήταν 40 ετών. Βγάζουμε, λοιπόν, το συμπέρασμα ότι οι περισσότερες συμμετοχές για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων ήταν άτομα ηλικίας 30 – 36 ετών.

1^Η ΕΡΩΤΗΣΗ

ü Για ποιο λόγο επισκέπτεστε το μουσείο της Ακρόπολης;

Οι επιλογές που είχαν ήταν :

- για τη μόνιμη έκθεση του
- για τις περιοδικές εκθέσεις
- για το πωλητήριο
- για βόλτα μαζί με φίλους

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

- § 23 άτομα επισκέπτονται το μουσείο για τη μόνιμη έκθεση του
- § 13 άτομα επισκέπτονται το μουσείο για τις περιοδικές εκθέσεις
- § 3 άτομα επισκέπτονται το μουσείο για το πωλητήριο
- § 20 άτομα επισκέπτονται το μουσείο για βόλτα μαζί με φίλους

Στην υψηλότερη θέση με 23 απαντήσεις βρίσκεται η μόνιμη έκθεση, πράγμα που δείχνει αμιγές ενδιαφέρον για τη συλλογή του μουσείου. Αμέσως μετά ακολουθεί η βόλτα με 20 απαντήσεις. Πολύ λιγότεροι επισκέπτονται τις περιοδικές εκθέσεις και ελάχιστοι για το πωλητήριο.

2^Η ΕΡΩΤΗΣΗ

Ü Έχετε παρακολουθήσει τα εκπαιδευτικά προγράμματα του μουσείου; Αν ναι, αναφέρετε 2.

Από τους 55 ερωτηθέντες ο 1 απάντησε ναι, οι 52 όχι και οι υπόλοιποι 2 δεν απάντησαν καθόλου. **Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν παρακολουθεί εκπαιδευτικά προγράμματα. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα δεν αποτελούν κίνητρο ή δεν έχουν γνώση οι επισκέπτες.**

3^Η ΕΡΩΤΗΣΗ

Ü Τι γνώμη έχετε για :

§ την τιμή του εισιτηρίου

Οι επιλογές που είχαν ήταν: α. χαμηλή β. καλή γ. υψηλή

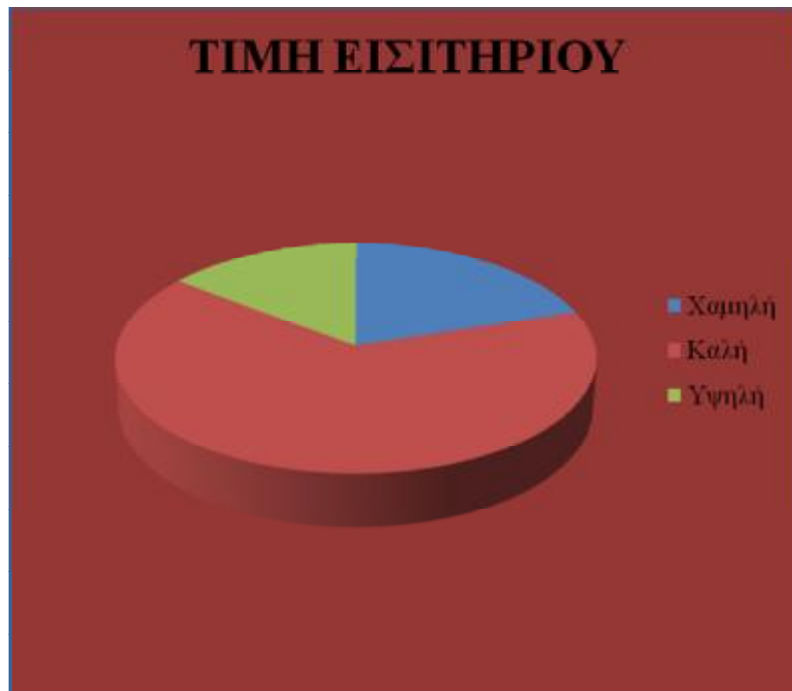
Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

§ 11 άτομα θεωρούν την τιμή του εισιτηρίου χαμηλή

§ 36 άτομα θεωρούν την τιμή του εισιτηρίου καλή

§ 8 άτομα θεωρούν την τιμή του εισιτηρίου υψηλή

Ως επί το πλείστον, οι επισκέπτες θεωρούν την τιμή του εισιτηρίου καλή.

§ τους εκθεσιακούς χώρους

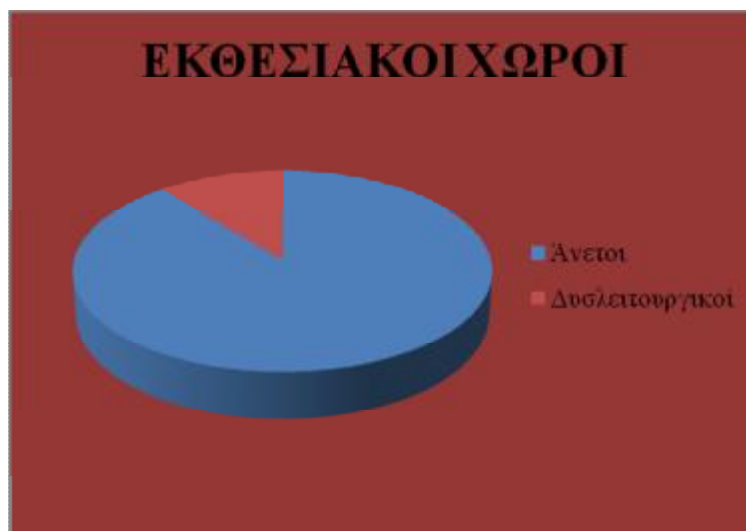
Οι επιλογές που είχαν ήταν: α. άνετοι β. δυσλειτουργικοί

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

§ 49 άτομα θεωρούν τους εκθεσιακούς χώρους άνετους

§ 6 άτομα θεωρούν τους εκθεσιακούς χώρους δυσλειτουργικούς

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων πιστεύει ότι οι χώροι του μουσείου είναι άνετοι.

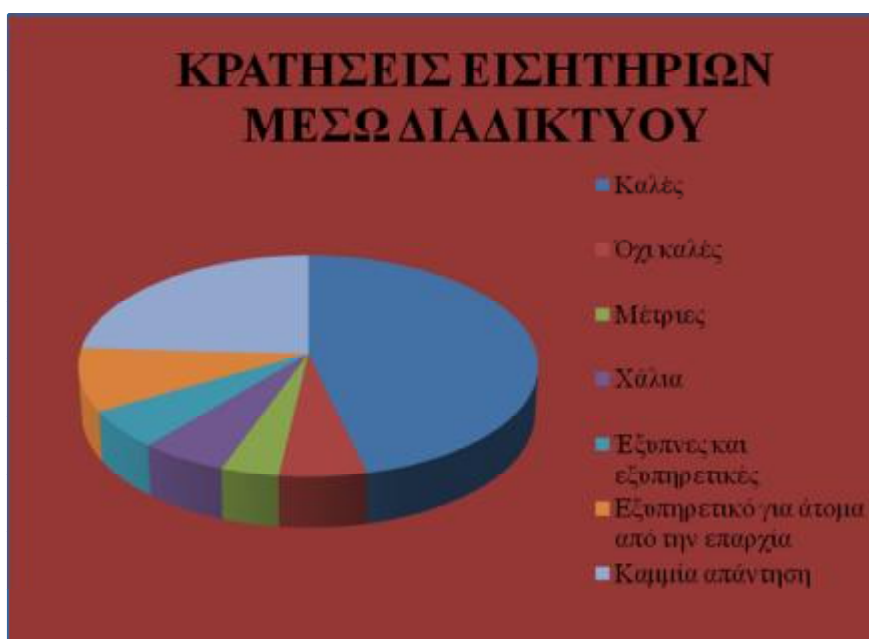
- τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου

Στην συγκεκριμένη ερώτηση ο καθένας ήταν ελεύθερος να αναπτύξει τη γνώμη του χωρίς περιορισμούς.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

- § 25 άτομα θεώρησαν τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου καλές
- § 3 άτομα θεώρησαν τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου όχι καλές
- § 2 άτομα θεώρησαν τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου μέτριες
- § 3 άτομα θεώρησαν τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου χάλια
- § 3 άτομα θεώρησαν τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου έξυπνες και εξυπηρετικές
- § 5 άτομα θεώρησαν τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου εξυπηρετικό για επισκέπτες από την επαρχία
- § 13 άτομα δεν έδωσαν καμία απάντηση

Ένα ικανοποιητικό ποσοστό εκφράζεται θετικά για τις κρατήσεις εισιτηρίων μέσω διαδικτύου χωρίς όμως να επεκτείνεται σε σχολιασμό, γεγονός που φανερώνει ότι αδιαφορούν να δώσουν περαιτέρω βάση. Σημαντικό ποσοστό δεν δίνει καθόλου απάντηση πράγμα που δείχνει ότι η νοοτροπία δεν είναι εξελιγμένη για τις κρατήσεις μέσω διαδικτύου. Μικρό ποσοστό αναφέρει τις κρατήσεις μέτριες και πως οι άνθρωποι της επαρχίας δεν έχουν την κατάλληλη ευαισθητοποίηση για την εξ' αποστάσεως σχέση τους με το μουσείο.

“ την πρόσβαση στο μουσείο

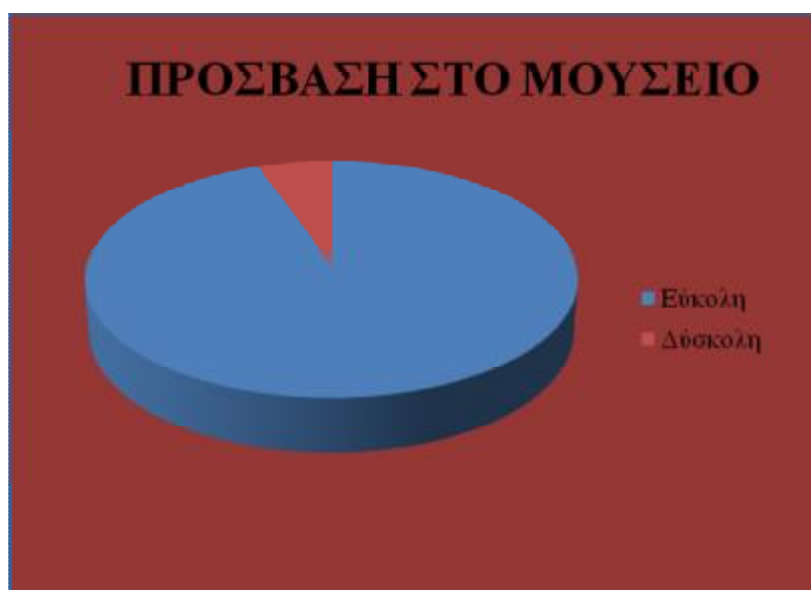
Οι επιλογές που είχαν ήταν: α. εύκολη β. δύσκολη

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

§ 52 άτομα πιστεύουν ότι η πρόσβαση στο μουσείο είναι εύκολη

§ 3 άτομα πιστεύουν ότι η πρόσβαση στο μουσείο είναι δύσκολη

Η συντριπτική πλειοψηφία θεωρεί πως το μουσείο έχει εύκολη πρόσβαση για όλους και είναι προσιτό.

4^Η ΕΡΩΤΗΣΗ

ü Έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των έργων και για την ασφάλεια στους εκθεσιακούς χώρους;

Οι επιλογές που είχαν ήταν: α. ναι β. όχι γ. ελάχιστα

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

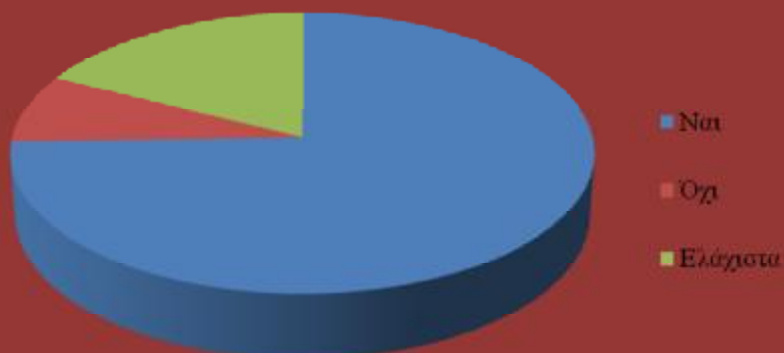
§ 38 άτομα πιστεύουν ότι υπάρχουν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας των έργων και των εκθεσιακών χώρων

§ 4 άτομα πιστεύουν ότι δεν υπάρχουν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας των έργων και των εκθεσιακών χώρων

§ 9 άτομα πιστεύουν ότι υπάρχουν ελάχιστα μέτρα προστασίας των έργων και των εκθεσιακών χώρων

Μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων επισκεπτών θεωρεί ότι υπάρχουν επαρκή μέτρα τόσο για την προστασία των έργων όσο και για τους εκθεσιακούς χώρους.

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

5^Η ΕΡΩΤΗΣΗ

Ü Τα εκθέματα αντιπροσωπεύουν τον ελληνικό πολιτισμό; Πως αντιλαμβάνεστε την τοποθέτηση και ποια πορεία ακολουθείτε;

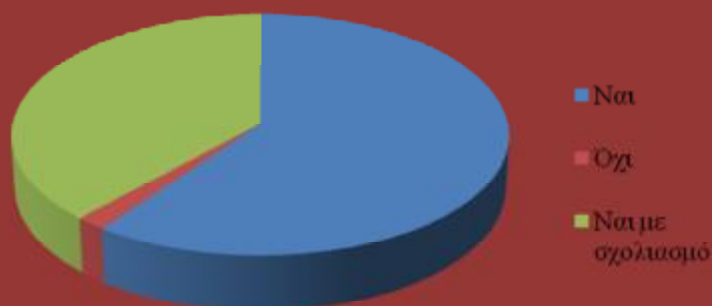
Στην συγκεκριμένη ερώτηση ο κάθε επισκέπτης είχε την ευκαιρία να σχολιάσει και να αναπτύξει την άποψή του.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

- § 33 άτομα απάντησαν ναι χωρίς να αφήνουν υπονοούμενα
- § 1 άτομο απάντησε όχι
- § 21 άτομα απάντησαν ναι με τον ακόλουθο σχολιασμό

Όλοι όσοι ρωτήθηκαν εκτός από έναν κάνουν λόγο για σωστή τοποθέτηση των εκθεμάτων του μουσείου, υπάρχει χρονολογική σειρά των έργων και ακολουθούν χρονολογική πορεία, οι χώροι είναι άνετοι, υπάρχει μία εξαιρετική και ευχάριστη ατμόσφαιρα,. Γενικεύοντας, **η πλειονότητα λέει ότι τα εκθέματα του μουσείου αντιπροσωπεύουν τον ελληνικό πολιτισμό και οι περισσότεροι από αυτούς επικεντρώνονται στην χρονολογική τοποθέτηση, στους άνετους χώρους και στο ευχάριστο περιβάλλον.**

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΟΥΝ ΤΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ; ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

6^Η ΕΡΩΤΗΣΗ

Ὑ Πείτε μας, με λίγα λόγια, τις εντυπώσεις σας για το μουσείο, την ατμόσφαιρα και τους χώρους του, π.χ. πωλητήριο, καφετέρια.

Και εδώ, ο επισκέπτης εκφράζει τη γνώμη του ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

- 15 άτομα επικεντρώνονται στους εκθεσιακούς χώρους και τους θεωρούν άνετους, καθαρούς, ωραίους, μαγευτικούς και εξειδικευμένους.
- 15 άτομα χαρακτηρίζουν την ατμόσφαιρα ωραία, ευχάριστη, φανταστική και υπέροχη. Όμως, ένας έχει αντίθετη και αρνητική γνώμη.
- 14 άτομα χαρακτηρίζουν το χώρο του μουσείου ενδιαφέροντα, υπέροχο, εντυπωσιακό μοντέρνο, αξιόλογο και όμορφο. Όμως, ένας αναφέρει ότι ο χώρος είναι ψυχρός.
- 7 άτομα χαρακτηρίζουν την καφετέρια με θετικά σχόλια. Αν και λίγοι στον αριθμό, υπάρχει ένας που σχολιάζει την καφετέρια « χαμηλού επιπέδου ».

- Οι υπόλοιποι επισκέπτες ασχολούνται πιο γενικά όπως με τις εγκαταστάσεις, την αρχιτεκτονική του μουσείου, τα εκθέματα και την τοποθέτησή τους, την εμπειρία, τα μνημεία ακόμα και τα εισιτήρια.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε βγάζουμε το συμπέρασμα ότι ηλικίες 32 – 35 επισκέπτονται το μουσείο της Ακρόπολης. Συνήθως οι Έλληνες δε συνηθίζουν να πηγαίνουν στα μουσεία. Παρ' όλο αυτά είναι ένας αριθμός ατόμων που επισκέπτεται το μουσείο για να θαυμάσει την έκθεση και τις αρχαιότητες. Ο λόγος επίσκεψης είναι αφενός για την μόνιμη έκθεση αλλά και για βόλτα μαζί με φίλους. Το μισό ποσοστό θέλει να αφηθεί στο κάλλος της αρχαιότητας και τα άλλο μισό απλώς να περάσει την ώρα του με φίλους. Ελάχιστοι είναι εκείνοι που θα πάνε στο πωλητήριο για αγορές ή θα παρακολουθήσουν μία περιοδική έκθεση.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι ότι όσοι επισκέπτονται το μουσείο της Ακρόπολης ηλικίας 30- 39 δεν παρακολουθούν καθόλου εκπαιδευτικά προγράμματα. Ίσως δεν έχουν τον απαραίτητο χρόνο, ίσως δεν ενδιαφέρονται για τα εκπαιδευτικά του προγράμματα και επικεντρώνονται στα εκθέματα.

Το μουσείο της Ακρόπολης διατηρεί την τιμή του εισιτηρίου σε καλά επίπεδα. Βάσει της γνώμης των επισκεπτών μπορούν να εισέρθουν στο χώρο και να θαυμάσουν τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό σε μια προσιτή τιμή.

Σχεδόν παμψηφεί οι χώροι του μουσείου είναι άνετοι. Ο καθένας μπορεί να κινείται στους χώρους χωρίς προβλήματα. Δίνεται η δυνατότητα να παρακολουθεί την έκθεση με άνεση και ευχαρίστηση.

Το μουσείο διαθέτει ιστοσελίδα στο διαδίκτυο καθώς δίνει την ευκαιρία σε όσους επιθυμούν να περιηγηθούν στους χώρους αντί να κάνουν επίσκεψη. Οι περισσότεροι όταν πάνε στην Ακρόπολη κάνουν κράτηση μέσω διαδικτύου. Πιστεύουν ότι τους βοηθάει να πάρουν μία γεύση για την έκθεση που πρόκειται να δουν. Όμως, τα άτομα που κατάγονται από την επαρχία είναι λιγότερο ευαισθητοποιημένα στον τομέα αυτό.

Συντριπτική πλειονότητα θεωρεί ότι η πρόσβαση πρόσβαση στο μουσείο της Ακρόπολης είναι εύκολη, καθώς ο σταθμός του μετρό βρίσκεται μόλις ελάχιστα μέτρα από την είσοδο.

Για την προστασία των εκθεμάτων έχει μεριμνήσει το μουσείο της Ακρόπολης. Σύμφωνα βρίσκουν και τους επισκέπτες που νοιώθουν ασφάλεια στο χώρο αλλά αισθάνονται και δέος αντικρίζοντας τα σημαντικά έργα.

Όλα τα εκθέματα που παρουσιάζει το μουσείο της Ακρόπολης σχετίζονται άμεσα με τον ελληνικό πολιτισμό. Οι επισκέπτες στηρίζονται στη χρονολογική τοποθέτηση των αντικειμένων και στον σωστό τρόπο προβολής τους.

Ο καθένας εκφράζει την δική του γνώμη ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς για τις γενικές εντυπώσεις μέσα από το χώρο του μουσείου της Ακρόπολης. Σχεδόν όλοι κάνουν λόγο για άνετους χώρους χωρίς περιορισμούς, για την ωραία και ευχάριστη ατμόσφαιρα που επικρατεί. Παρατηρούν τον μοντέρνο και σύγχρονο τρόπο κατασκευής του μουσείου της Ακρόπολης και θαυμάζουν τον αρχαίο ελληνικό πλούτο της χώρας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΤΟ ΝΕΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΩΣ «ΑΠΟΤΟΚΟ» ΜΙΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τον τελευταίο μισό αιώνα οι εξελίξεις στο χώρο των μουσείων είναι σημαντικές και εντυπωσιακές. Αφορούν στους τομείς της εκπαίδευσης, της προσβασιμότητας, της συντήρησης, της έκθεσης και κυρίως των επισκεπτών. Όλοι έχουν δικαίωμα στη μόρφωση και το μουσείο κάθε είδους έχουν εκπαιδευτικό ρόλο. Κάθε μουσείο στοχεύει στην εύκολη πρόσβαση και την άνετη επίσκεψη των ανθρώπων. Όλα τα μουσεία θέλουν να κατορθώσουν να περιλάβουν όλες τις κοινωνικές ομάδες, εξασφαλίζοντάς τους την ψυχαγωγία και την εμπειρία (Ambrose, 1993: 2-3).

Συνέχεια δημιουργούνται νέα μουσεία, είναι ο συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν προετοιμάζοντας το μέλλον. Ένα τέτοιο κτίριο είναι και εκείνο της Ακρόπολης. Χαρακτηριστικό του μουσείου είναι οι επιλογές που προσφέρει. Τα ενδιαφέροντα κάθε ανθρώπου διαφέρουν. Το μουσείο της Ακρόπολης προσφέρει πλούσιο διαδραστικό και εποπτικό υλικό, αίθουσες ξεκούρασης, αίθουσες προβολής ταινιών, οπτικοακουστικά μέσα, εστιατόρια, βιβλιοθήκες, πωλητήρια (Οικονόμου, 2003: 16, 24, 26, 31-33).

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του μουσείου της Ακρόπολης είναι τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Οικογένειες, ακόμα και μεμονωμένα άτομα καλούνται να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες και να γνωρίσουν καλύτερα τα εκθέματα. Τα περισσότερα μουσεία απευθύνονται σε μαθητές του δημοτικού και διεξάγονται στις μουσειακές αίθουσες. Εκδηλώσεις, αφηγήσεις παραμυθιών, μουσικές βραδιές πραγματοποιούνται συχνά σε πολλά μουσεία. Ο επισκέπτης συνδυάζει μόρφωση και ξεκούραση και το βλέπει ως μία εκδρομή. Βουδούρη, 2003: 2, 90), (Caygill, 1981: 4).

Τα σύγχρονα μουσεία όπως και εκείνο της Ακρόπολης σχετίζονται με το διαδίκτυο. Ψηφιακές εκθέσεις και περιηγήσεις στους χώρους είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά που θα συναντήσει ο επισκέπτης. Η επίσκεψη σε ένα εικονικό μουσείο δεν προσφέρει την ίδια εμπειρία όπως σε ένα πραγματικό μουσείο θαυμάζοντας τα αντικείμενα από κοντά. Από τη μία είναι εύκολο και έχεις άμεση πρόσβαση, ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφοριακό υλικό. Από την άλλη υπάρχει το μειονέκτημα της έλλειψης αμεσότητας (Pearce, 2002: 15).

Δυστυχώς, ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων δεν επισκέπτεται το μουσείο της Ακρόπολης για να παρακολουθήσει την έκθεση ή για να ενημερωθεί μέσω των οπτικοακουστικών μέσων. Μεγαλύτερη απήχηση στους χώρους των μουσείων υπάρχει στον γυναικείο πληθυσμό της χώρας. Παρουσιάζεται πραγματικό ενδιαφέρον για μελέτη και διδαχή σε σχέση με τους άνδρες που είναι ελάχιστοι φτάνοντας μόλις το 1/3.

Ένα σύγχρονο μουσείο, όπως κι εκείνο της Ακρόπολης, χαρακτηρίζεται για τις αξιοθαύμαστες συλλογές του, είτε μόνιμες είτε περιοδικές. Εγκαταστάσεις που κεντρίζουν το ενδιαφέρον του κάθε επισκέπτη. Οι εκθεσιακές αίθουσες αλλά και οι χώροι αναψυχής, όπως τα πωλητήρια, οι πλούσιες βιβλιοθήκες και οι καλόγουστες καφετέριες είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά που ανεβάζουν την εικόνα του μουσείου και ενεργοποιούν τον καθένα να τους επισκεφθεί. Επιπλέον, οπτικοακουστικά μέσα βοηθούν στην ερμηνεία του κάθε εκθέματος και στη συνέχεια όλης της έκθεσης. Συνοψίζοντας, το μουσείο της Ακρόπολης πληρεί όλες τις προϋποθέσεις ενός σύγχρονου μουσείου και για αυτό το λόγο οι περισσότεροι επισκέπτες που ρωτήθηκαν πηγαίνουν για βόλτα και λιγότερο για τις εκθέσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ambrose, T. & P. (1993). *Museum Basics*. Λονδίνο: Routledge
2. Αίσωπος, Γ. (2009). *The new Acropolis Museum: Remaking the Collective*. Νέα Υόρκη
3. Βουδούρη, Δ. (2003). *Κράτος και Μουσεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα
4. Hooper – Greenhill E. (2006). *Το μουσείο και οι πρόδρομοί του*. Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς
5. Κόκκου, Α., (1997). *Η μέριμνα για τις αρχαιότητες στην Ελλάδα και τα πρώτα μουσεία*. (196 – 201). Αθήνα: Εκδοτική Ερμής
6. Μουσείο Ακρόπολης οδηγός, (2014). Αθήνα: Εκδόσεις Μουσείου Ακρόπολης
7. Νούσια, Τ. (2003). *Διαχείριση συλλογών μουσειακών αντικειμένων» στο Αρχαιολογία στον Ελληνικό Χώρο*. Πάτρα: ΕΑΠ
8. Νικονάνου, Ν. (2009). *Μουσειοπαιδαγωγική: Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε.
9. Οικονόμου, Μ. (2003). *Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα*. Αθήνα: Κριτική ΑΕ.
10. Pearce, S.(2002). *Μουσεία, Αντικείμενα και Συλλογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάνιας
11. Caygill, M. (1981). *The story of the British Museum*. Λονδίνο: British Museum Publications